

SLOVENSKI NAROD.

Ishaja vsak dan popoldne, tovarniške nedelje in praznike.
Inserati: do 9 peti vrst 1 D, od 10—15 peti vrst 1 D 50 p, večji inserati peti vrst 2 D; notice, poslane, izjave, reklame, prekladi peti vrst 3 D; poroke, zaroke velikost 15 vrst 30 D; ženitne ponudbe beseda 75 p. Popust le pri naročilih od 11 objav naprej. — Inseratni davek posebej.
Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Kneževa ulica št. 5, priljubna. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Kneževa ulica št. 5, I. nadstropje
Telefon št. 34.
Dopolnje sprejema le podpisane in zadostno frankovane.
Reklame se ne vrača.

Posamezne številke: 1 D
v Jugoslaviji navadno dni 75 par, nedelje 1 D
v inozemstvu navadno dni 1 D, nedelje 1-25 D
Poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:
V Jugoslaviji:

celoletno naprej plačan	D 120—	celoletno	D 216—
polletno	60—	polletno	108—
3 mesečno	30—	3 mesečno	54—
1	10—	1	18—

Pri morebitnem povišanju se ima daljša naročnina doplačati.
Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno po nakaznici.
Na samo pisemna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

P. V. B.

Interparlamentarna Unija in vprašanje narodnih manjšin.

Te dni so se sestali na Dunaju zastopniki najrazličnejših parlamentov sveta v svrhu medsebojnega spoznavanja in skupnega delovanja. Toda po par dneh se je že izkazalo, da je bila ta skupščina od madžarsko-nemške propagande pod krinko internacionalnega parlamentarizma rafinirano sestavljena, samo da protestira zoper mirovne pogodbe in da duška onemogli jezi napram vstajanju slovanskih držav. Zastopniki male antante so se zato tudi čisto pravilno takoj odstranili od sej, ko so videli, da sede skupaj z najreakcionarnejšimi germanizatoričnimi elementi.

Naravnost hinavsko rafinirano je bila izvedena cela komedija in moramo reči, da je deloma uspela, to pa zato, ker ni bilo od strani male antante nobenega aktivnega odpora, temveč le pasivna rezistenca. Jugoslaviji je bila ravno v tem slučaju dana krasna prilika, paralizirati sovražne obdolžitve s tem, da pokaže kakšne pravice imajo v njej narodne manjšine in kako strašno trpe nene manjšine v Dalmaciji, Istri, na Goriškem in v Korotanu. Žalibog se vse to ni zgodilo in zopet lahko uvidimo, kako nujno potreben nam je zavod za propagando v inozemstvu, katerega naloga bi bila pobijati gorostasne laži, ki jih razširjajo o nas po celim svetu nam sovražne države.

Samo par stavkov iz raznih govorov navajam, ki so se držali na sedaj interparlamentarne Unije, samo najbolj karakteristična zavijanja resnice:

Švedski baron Adelswärd je rekel: »Na žalost moramo konstatirati, da so razmere, kar se tiče narodnih manjšin, danes manj ugodne, kakor so bile pred vojno.« To se pravi, da je velerodni gospod baron, ki je gotovo informiran samo od avstrijskih in madžarskih baronov, mnenja, da je bilo pod staro Avstro-Madžarsko vse lepo pravično urejeno, danes pa pravica za narodne manjšine ni več. Da, če želi gospod baron preživeti en mesec na slovenskem Koroškem in en mesec v Istri, potem bo videl, da je res ponekod huje nego v ranjki Avstriji.

Med drugim pravi nadalje Adelswärd sledeče: »Tako daleč je prišlo, da so se uvedle stvari, ki naravnost zasramujejo namene mirovnih pogodb. Tako so se uvedli narav-

nost smešni prevodi (!!) starodavnih imen mest in pokrajin.« Torej, gospod baron, ljubljana vam ne ugaja, Zagreb, Brno, Praha menda tudi ne, kajti to so smešni prevodi starodavnih imen Laibach, Agram, Brünn, Prag... Mi vam tega kot švedskemu parlamentarcu ne zamerimo, ker vemo, da ste žalibog popolnoma enostransko informirani, krivda je — toliko smo objektivni — na naši strani, kajti nam je informiranje sveta o naših razmerah in inozemska propaganda deveta briga!

Govor madžarskega poslanca dr. Lukácsa lahko mirno imenujemo nesramnega. Rekel je med drugim: »Iz centralne Evrope je nastal drugi Balkan; države, ki so nastale iz monarhije, so razvalinske države. Madžarska je šla samo prisiljena (!!) v vojno in jo ne zadene nobena krivda na prelivanju krvi. Za Madžarsko je bila vojna defenzivna vojna (!!). Treba bi bilo, da dobe narodne manjšine v nasledstvenih državah iste dalekosežne pravice, kakor jih imajo sedaj v Madžarski...«

Kako fino so se Nemci pripravili na seje Unije, razvidimo iz tega, da je naslednji govornik, dr. Medinger, nemški poslanec iz Češkoslovaške imel politični del svojega govora v francoskem, narodnoosvobodilni v angleškem in samo konec v nemškem jeziku. Z njegovim govorom bavit se tu ni moj namen.

Da je tudi Bolgar tem ljudem sekundiral, je manj umljivo; bil je to Nedeljko Athanasov, predsednik narodne skupščine in se je seveda hridko pritoževal nad tem, da je izven Bolgarske velik del bolgarskega naroda pod tujim gospodstvom Jugoslavije, Grčije in Romunije itd. itd.

Nato je govoril Nemec dr. Walter iz Italije v imenu nemških manjšin v Italiji. Njegov kratek govor je bil karakterističen. Znano je, da tirolski Nemci ravno tako strašno trpijo pod lažkim nasiljem, kakor naši bratje v neodrečenih krajih. So popolnoma brezpravna rasa, predana na milost in nemilost umorom, ropanju in požigavanju fašistov. Pričakovati bi, da bo njih zastopnik v plamenih besedah orisal muke njihovi zatirane narodne manjšine. Toda to se ni zgodilo. Govornik je samo rekel, da se ne bo (!!) bavil s posameznimi položaji Nemcev na tujem in Tirolskem, da je to notranjdržavno

vprašanje (aha, to se pravi, kar molčimo o tem, vprašanja drugih manjšin pa so nasprotno mednarodna vprašanja!). Kako nizko so padli prej ponosni Nemci pred Katzelma-cherji!

Tudi o zatiranju Nemcev v Jugoslaviji se je govorilo. Kot njih govornik je nastopil rajhovski poslanec Heile. Rekel je dobesedno: »Če človek potuje po Bački, Sloveniji in Banatu, lahko samo opazuje, kako se Nemci tam, kjer živijo že nad 700 let kot najstarejši (!!) naselniki, nezaslišano način zatirajo od vladajočega naroda, ki je prišel šele mnogo pozneje v te pokrajine.« O njem sem prepričan, da vedoma govori dvojno neresnico, da mu je dobro znano, da imajo pri nas Nemci ljudske, meščanske in srednje, državne, kakor tudi zasebne šole, in drugič, da mu je iz

zgodovine znano, da so se Slovani naselili v naših krajih stoletja prej kot Nemci in da so slednji privandanci zadnjih 500 let.

Da so pa rekord zavijanja resnice in zahrbtnosti dosegli Italijani, kdo bi o tem še dvomil? Njih poslanec Dudan je govoril v imenu neodrešenih Romanov v Dalmaciji, dr. Ferraris se je pa povslep do izreka, da države ne smejo imeti strategijskih mej! Naj bi kar pri Italiji začel s popraviljem strategijskih meja...

Dovolj o tej komediji. Uči nas znova dve stvari, prvič, da Nemci, Madžari in Italijani niso prav nič izpremenili svojega mišljenja in da so ostali naši stari, nelzprosnosti sovražniki, ki nam napovedujejo boj do skrajnosti, drugič pa, da brez inozemske propagande ne bomo mogli shajati, drugače nas bodo prehiteli.

Vsestranske krize v Nemčiji.

Na nemškem jugu, koncem avgusta.

Prizori na odru nemške politike in gospodarstva se v zadnjih časih pojavljajo, razvijajo in odigravajo s tako brzino, da jim bo kmalu mogoče slediti le še — kinematografičnim potom. To velja zlasti za dogodke in pripetljaje po Rathenauovi smrti, ki je na Nemčijo vplivala i gmotno i moralno. V materijelnem oziru se je z Rathenauovim padcem začela gospodarsko-denzarstvena katastrofa, ki ji še vedno ni konca, da, niti izgledov za konec. Tudi v moralnem pogledu ni mnogo bolje. Strasti so pod raznimi pritiski, odredbami in obznanami sicer na zunaj potihnile, monarhistične struje so momentano stopile za korak v rezervno, toda na dnu nemškega političnega življenja se še vedno hlebeči ljuti boji, kajti bliža se jesen, otvoritev parlamenta, bliža se konec republikanske vladavine Ebertove. Kakor smo na tem mestu že večkrat opozorili, bo letošnja nemška jesen burna, viharna in morda zelo plodovita — le v katerem pravcu, je sedaj skorajda nemogoče proukovati. Struje so zaenkrat še tihe in le od časa do časa izbijajo na dan skromni, ki potrjujejo sočasno sode in domneve, da bodo za tesenske odločitve v nemških političnih gozdovih padla drevesa vseh vrst — med njimi morda tudi stari hrasti, ki danes še ponosno vršijo nad zemljo mlade republike.

Miserija in pravo stanje Nemčije se kaže zlasti v njenem gospodarstvu. Tu ima sedanja vlada strahovito težavo na zunanji in znotraj. Od

zunaj jo tarejo reparacijske tirjatve in plačila, iz notranjosti pa nezadovoljstvo nahujskanih krogov, ki zlasti na jugu dežele vsak neuspeh sodobne Nemčije tolmačijo kot »kupčijske zadeve židovskega Berlina«. To so seveda pavšalne sodebe, ki jih ne gre jemati resno, značilne so pa v toliko, kolikor ilustrirajo razpoloženje južne Nemčije proti severni, v prvi vrsti republikanski, berlinski. Ustavni konflikt med Monakovim in Berlinom je sicer s poti, izglajen, toda le na videz. Kdo pa more jamčiti, kako se bo Bavarska napram Prusom obnašala, kadar pride zopet do podobne kontroverze kot zadnjič? Treba je v tem pogledu razlikovati ne le med republikanstvom in monarhizmom, med »kupljenim židovstvom« in »rimsko vdanostjo in zvestobo«, marveč med duhom, ki vlada na obeh potih nemške države. Ta duh deli Nemčijo na dve polovici in je držal državo le tako dolgo v enotni fronti, dokler so vsi Nemci prisegli na eno — na dinastijo Hohenzollerncev. Ko je po prevratu 1918. nastopil čas nove državne oblike za Nemčijo, se je tudi ta nemška enotnost skrhala, in njene posledice gledajo še danes iz vseh lukenj šestdesetmilijonskega naroda v osrčje našega kontinenta.

Strahovito pretresajo celokupno nemško življenje finance. Zlasti zadnji mesec je bil tozadevno pravi mesec potresov. Špekulanti so se v divjem tekmovalstvu vrli na borzne eksperimente — in glej, dolar je skakal

kakor gumilastika. Vlada je imela v onih dneh panično situacijo. Končno se je borzna blazinost ubila sama, zapustila pa je sledove pri tečajih vseli inozemskih držav, katerih denar je na račun umirajoče marke silno poskočil ter se deloma tudi vzdržal na višini.

Finančna katastrofa je povzročila kajpada propast cen vseh življenjskih potrebščin. Živila so se podražila za enormne cene (kruh za sto odstotkov), istotako ostali predmeti. Vse to sedaj naravnost kliče po socialni krizi, ki se ji noben sloj ne more ogniti. Kaj bo naraven efekt vsega tega? Najprej zahteve po zvišanju mezd in plač, potem štrajki, potem nova devalvacija marke in slednjič istovrednost marke z avstrijsko krono in sovjetskim rubljem. Zakaj za Nemčijo danes pač ni drugega izhoda, nego da tiska svoj denar še vedno dalje, in sicer s podvojenimi in potrjenimi močmi. V tem pa tiči kal njenega finančnega poloma.

Izkoriščajoč položaj so se zadnje tedne preko nemških mej vsule inozemske kobilice, borzlandci, trgovci, industrijci iz dežel z »vzdržno« valuto. Začeli so v Nemčiji opravljati oni posel, ki so ga pred leti tako temeljito in uspešno izvedli v Avstriji. Te kobilice, katerim ne uide nobena zelenčata trava na pašniku, kupujejo sedaj na drobno in debelo vse kar je na prodaj. Ako se jim načrti dočela posrečijo, bo tudi Nemčija kmalu prazna — vključno temu, da so v njej še nelzmerne zaloge vsega. Toda nemški praktični duhi najbrže ne bo dovolil, da pride tako daleč. Nove stroge izvozne odredbe so že tu in kontrola na mejah že previdno poostrena — celo v toliko, da trpe pod njo tudi potniki, ki so v trgovinskem in špekulativnem pogledu čisto nedolžni.

Tujski promet je letos v Nemčiji živahen. Inozemcev je Nemčijo obiskalo na milijone. Karakteristično, da med njimi ni toliko pravih potnikov na svetu, marveč ljudi iz onih krogov, ki so si z blagostanjem »boljših« valut lahko privoščili par mesecev življenja na stroške produkcije in dela nemškega naroda. Tudi to dejstvo izpričuje, kako globoko tiči naša doba v materializmu in kako malo ji je na tem, da se z združenimi silami dvigne iz močvirja, ki je okužilo vse ljudi. V takem ozračju živeti moramo pač le počasi gojiti nade, da se bodo duševne rane današnjega človeštva kmalu zacelile.

O. ŠEST:

Počitniški film

(Konec.)

5.

Stanujem ob »gürtlu ob Währingerici« in tam vlada čudovit mir. Tam ni ne tramvajev, ne lokalne železnice. Je namreč štrajk. Zato vlada čudovit mir. Mir... Mir! In v hiši, kjer prebivam je mir enkrat podčrtan. Lastniki so namreč »duhovni gospodje«, kot jih hišni obivatelji imenujejo. In v stanovanju, kjer sem razprostrl svoj šotor, je mir dvakrat podčrtan. Gospa Pichler je namreč monarhistka in njen sin študira razven tega teologijo. Zato je mir odlično v hiši uživam velik vesel, ne zato, ker prihajam vsak dan ob dveh zjutraj domov, temveč zato, ker plačam visoko napitnino, drugič zato, ker sem poklonil gospe Pichler ob priložnosti kranjske klobase in tretjič zato, ker me smatrajo tudi za monarhista, ker imamo

v Jugoslaviji kralja in kraljico. V kuhinji gospe Pichler diši močno po slanikih, zakaj ona se redi samo od te plemenite morske ribe. In te dni, ko sem tam, od moje kranjske klobase, o kateri zapiše vsak dan lirsko pesem. V kuhinji se nahaja tudi petelin. Živ, ponos in skrb gospe in edino bitje, ki me v hiši ne more trpeti. Zato poje vsako jutro s čudovitim glasom. Takrat ga vselej po slovenski prekolnem in mu zavijem v duhu vrat. Še en problem mi je zlezel v glavo, kje gospa Pichler spi. Ima vse sobane oddane in v kuhinji je samo miza in »zaboje«. Da spi v kuhinji vem, kajti to mi je dokazovalo njeno smrčanje ko sem prihajal domov. A kje? Na tleh ne. Morda v »zaboju«?

Blizu te idilične hiše je restavracija in tja zahajam včasih. Zunaj oleandri. V njih senci sedim. Na večer stalne družbe s humoristi. Enkrat... znani glasovi »prmejdni«, pejd no noter, nas že čakajo, kmalu na to:

»Antje se zbira
s kranjske dežele,
dekleta se lokajo,
kaj b'o počele.

Živahnost... živio... Trkanje. In natak poleg mene se smehljaj, na ga vračam: imate pač veselo družbo, kaj? Da, pravi in lice mu žari menda pri misli na napitnino, »Serben sans... hamn schon sechzehn Lita...«

Kaj b'o počele... »Ja, die Serben,« pravi, »die verstehn's... ki jo bo dubu...« — Sre-čen bo tisti fant, ki jo bo dubuu.

6.

Po glavnem premoru v Burgteatru diši tam kot v delikatesni trgovini, ker za deset minut se izpremeni tedaj ves avditorij v veliko restavracijo, kjer se z velikim apetitom zavživa s seboj prinesene sentvice. Ostanke in drohtine zaužijejo mihi. Pravijo, da jih je sedaj tam mnogo. Ker publika je radodarna.

Včasih med predstavo, tako vsaj pravijo, se začne v parterju prestrašen vzklík, včasih nastane celo majhna panika, med damami. — Miš! Nasvet in pomoč je tu težka in hišna administracija Burgteatra se nahaja tozadevno v velikih neprilikah. Prepovedati publiki sentvič ne gre, prepovedati mišim izprehode med predstavo je še težje. Le en izhod je, jaz ga vem, ampak...

7.

Človek obišče rad stare spomine, skuša obnoviti stare zveze, da teče življenje lepo naprej. Zato grem z mojimi stari dunajskimi prijateljem po gledališču v rotovsko klet. Vsakdo, ki je bil na Dunaju, jo pozna in kdor se po letih zopet oglasi jo mimogrede obišče. Ne zaradi plač, temveč radi patriarhalnosti in kot rečeno, radi spominov.

Pa sedeva v kot, prisledva, ker vse mize so zasedene in se pogovarjava... o Dunaju, o Rusiji in o vsem tem, kar je bilo nekoč. Tri mize pred nami v nasprotnem kotičku sedi parček, nad njimi na zidu napis v goti-

ci: »Zu den guten, alten deutschen Sitten«, ali podobno... In parček sedi, se gleda zaljubljeno in pije... Ona je čedna in ima svilene nogavice... držita se za roke in čez čas si pomakneta stole bližje... Jaz opazujem in se vedem splohi nesramno, gledam namreč z enim očesom tja, moj prijatelj z drugim. Kar pa parčka prav nič ne ženira: Ker ji opazuje še mnogo drugih in sicer z obemi očmi, in drugič je takih parčkov vsepovsod. In v protest sede ona njemu na kolena. V rotovski kleti! Od desetih zvečer! In on? Še predno sva odšla, bi bil lahko podal obširen referat o dolžini njenih nogavic, o čipkah in o vsem onem, kar se ne pove naglas... Krog njiju so hiteli natakariji, zvenele čaše... nad njima pa je svetil napis: »Zu den guten deutschen Sitten...«, zapleten in lično vzbočen, kot neno koleno v svilnati nogavici... Zlate la-se je imela in zlato je bilo vino v njenih čašah... naj jima odpusti gospod bog, da sta sedla pod nepri-meren napis...

K prehranjevalni krizi.

Dve leti zapored imamo zbog suše slabo letino, letos še slabšo od lanske. Naravnost požgani so pridelki v Dalmaciji in Črni gori, pa tudi Slovenija, Bosna in Slavonija so pridelale veliko manj kakor lani. Ako se pojavi še letos slučaj lakote, n. pr. v Dalmaciji, se je tekoči kampa-nji bati, da obišče lakota vse pokra-jine, ako se ne ukrenejo pravočasno najboježnejše mere.

Cesa je tedaj treba?

Predvsem, da ugotovimo 1.) na nesporen način množino letošnjih pridelkov, 2.) da preverimo koliko potrebujemo za svojo prehrano in 3.) da porazdelimo pridelke iz aktivnih krajev v pasivne dežele.

K 1.) in 2.) Prav sedaj čitamo v listih oficijelne podatke o letošnji žetvi. Ali so ti popolnoma zanesljivi ali ne, to se ne dá kontrolirati, ker zahtevajo poklicani ministri, da se nimamo organizirane znanstvene statistike. Preskusiti bi bilo torej še enkrat uspeh žetve. Sicer pa si je dal v tem oziru poročati tudi notranji minister.

Toda mislim, da ni treba čakati številčnih podatkov novih polzev, marveč da je že sedaj smatrati kot dejstvo, da aktivne dežele niso pridelale dosti ali pa nič več kakor zna-ša primanjkljaj v pasivnih pokrajinah. Iz tega sledi, da nam je ali a) težkočiti, oziroma zabraniti izvoz cereali in b) olajšati, oziroma pospeševati izvoz cereali od drugod (iz Amerike, Rumunije), odnosno, da moramo storiti istočasno oboje.

Doslej je vlada ukrenila v tem oziru to-le: povišala je izvozno carino na pšenico, ječmen, rž in odprala izvozno carino na žito (moko). Ali to zadostuje? Težko. Izvoz cereali iz Amerike k nam in v sosedne države (Avstrijo, Nemčijo, Češkoslovaško, Italijo) je v zimskih mesecih iz naravnih, tehnično-prevoznih razlogov otežkočen, deloma onemogočen. Vrhutega budo gori omenjene države le takrat uvažale žito in moko iz Amerike, ako bo nakupna cena res ugodnejša kakor pa pri uvozu iz sosednjih agrarnih držav, Jugoslavije itd. Ako n. pr. pade še dalje naša valuta, ne premeni povišana izvozna carina nobene zaščite pred izvozom. Tako se lahko zgodi, da nam spekulanti izvozijo neprimerno visoke množine žita in moke vkljub visoki izvozni carini, čezov inozemskega blaga te vrste k nam pa bi bil minimalen. Posledice bi bile nepregledne, katastrofalne: pomanjkanje, da lakota vseh pokrajin. Do tega pa iz notranje in zunanje politični razlogov nikakor ne sme priti.

Torej ne preostaja nič drugega, kakor izvoz cereali popolnoma prepovedati in vzdrževati prepoved brez ozira na deo in levo do prihodnje kampanje. Komu pa koristi in prvi vrsti izvoz? Ako vzamemo za podlago, da je naša država z 80 % agrarna, računamo lahko le 20 % kmetijskih producentov, ki prodajajo znatnejše količine poljskih pridelkov. Vse drugo je mali in srednji kmet, zlasti v Sloveniji (o Dalmaciji, Črni gori in Hercegovini niti ne govorim), ki mora živeti (moko) dokupovati. Izvoz koristi tedaj le sremiskim in vojvoškim veleposesnikom, ondotnim spekulantom in izvoznim čarjem. Ker pa naša ref. publicae suprema lex esto, ne smemo gledati nanje. Prvo je skupnost, vsa država, potem šele sloji, razredi, posamezniki.

K 3.) Na drugi strani je res, da mora Vojvodina svoje pridelke vnovčiti, da dobi denarna sredstva za plačilo delavcev in za poravnava drugih obratnih stroškov. Treba bi bilo torej poskrbeti za čimprejšnji pdivoz vsajenega dela banaških poljskih pridelkov v pasivne dežele naše države. Kdo naj to stori? Ker zasebna trgovina ni na tem interesirana, pride le še država in pa občinske upravice, kojih ponovna ustanovitve je postala skoro neizogibna, v pošte. Državna uprava naj bi pri tem v prvi vrsti na ta način sodelovala, da bi preskrbela občinskim upraviciam in Savezu uradnih listih nabavljajnih zadrug cenena posojila (Savez bi dobavljal blago posamnim sadrugam). Večja mesta: Ljubljana, Zagreb, Sarajevo itd. bi lahko prenesla tudi posojila proti normalnim obrestim, torej pri denarnih zavodih. Sicer se pa o načinu državnega sodelovanja da diskutirati.

Do izvršitve te akcije naj bi prevažale železnice prvenstveno aprovi-začno blago, h kateremu pa ne pristevamo n. pr. banaškega vina. Se obstoječi nered na nekaterih (hrvat-skih, vojvodinskih) progah bi bil po-preje odpraviti in prometna sabota-ža naistojše kaznovati.

Prepričani smemo biti, da bi pri izvozi prepovedi, četudi bi se zvi-šali banaški židje, cene živilom takoj samoobsebi padle. S tem bi pa bila dana podlaga za padanje cen pri delavskih mezdah in raznih industrijskih izdelkih (domače industrije). Obenem naj bi se izdala najstrožja prepoved uvoza luksurijsnih predmetov in južnega sadja. Mi imamo letos toliko svojega sadja, da vsak lahko pogreša datlje, pomaranče, fige itd.

Ako bi zopet forsirali izvoz svo-jega sadja in sadnih konserv (Srbija in Bosna je pridelala letos ogromno sliv), lesa in lesnih izdelkov, vina in medu ter izvažali po kontingentih živino, (prašiče za zakol pa rabimo letos sprito nezadostne odelbelitve ker je pomanjkanje krmil veliko, iz-ključno za porabo v svoji državi) in morda krompir, je nedvomno, da bi aktivnost naše trgovske in plačilne bilance ne trpela. Saj imamo že toli-ko novih industrijskih panog, da nam je uvoz — začasno vsaj — potreben le glede barv, medikamentov, stro-jev in nekaterih surovin.

Uspeh take skupne, smotreno vođene akcije bi bil dvig naše valute in s tem pocenitev življenjskih po-trebin, tako da bi morali prepove-dati, oziroma omejiti event. tudi iz-voz nekaterih naših industrijskih iz-delkov, ako bi stala njih cena pod svetovno pariteto.

Ker pa je produktivnost zađev-ne naše industrije le tolika, da krije notranjo potrebo, se nam radi pora-sta valute ni bati industrijske krize.

Utegnil bi še kdo ugovarjati, da radi zmanjšanja izvoza ni pričakovati dviga valute. Temu moramo odgo-voriti, da zavisi vrednost naše valute pretežno od drugih činiteljev, ka-kor pa od množine izvoza. Dokaz temu sta izvoz v letu 1920. in 1921. Žadnji izvoz je bil veliko večji od prvega, vendar je valuta leta 1921. padla. Sicer bi pa morali na drugi strani gledati, da izvozimo tem več drugih, gori naštetih predmetov.

Ker je že vlada začela z određ-bami proti draženju, je želeli, da ji nadaljuje dosledno. Sicer homo pa videli, kaj nam bo prinesel ministr-ski posvet dne 5. t. m.

Politične vesti.

Dr. Pirkmajerjevo predavanje v Ma-riboru. Ko smo celi teden čitali, da je ma-rihorska podružnica »Pravniškega društva« povabila puškega okrajnega glavarja g. dr. Pirkmajerja, da predava o »samoupravi v splošnem in njenem delokrogu v bodoči oblasti«, smo trdno pričakovali, da bo za to predavanje dolocena mala dvorana »Na-rodnega doma« v Mariboru veliko premaj-hna in da se predavanje kakor se je za-dnjič »beseda« g. dr. Kukovca premesti iz male v veliko dvorano. Pričakovali smo, da se bodo vsi resni interesi za maribor-sko oblast še bolj zanimali za strogo ju-ridično pojasnitev o bodoči oblasti, za po-jasnitev iz ust nepolitika. Seveda smo pričakovali še večje udeležbe od strani nasprotnikov razdelitve Slovenije. To obojno pričakovanje je bilo tem večje, ker se je vobče mislilo, da bo g. predavatelj doloceno obrazložil tudi finančno stran rojstva ma-rihorske oblasti, torej tisto najbolj važno stran, kateri je tudi g. minister dr. Žerjav posvetil šele v zadnjem času posebno po-zornost in katere se je prvi predavatelj g. dr. Kukovec le mimogrede dotaknil. Pa kakšno razočaranje! Predavanje se je pri-čelo ob 20. uri in še pol ure pozneje ni bilo v mali dvorani več poslušalcev kot 29. Do 21. ure torej že h koncu sta prišla še dva poslušalca, državni pravdnik g. dr. Grasselli, in dopisnik inozemskih listov. Ob zaključku je bilo torej s g. predavateljem vred vseh skupaj 31 oseb, med njimi zelo malo hri-stov, za katere je bilo predavanje v prvi vrsti namenjeno in nobenega od voditeljev stranke, ki se najbolj interesira za ustano-vitev mariborske oblasti. Tega omalovaže-vanja ni zaslužil ne g. predavatelj, še manj pa predmet predavanja sam. Predavanje je bilo torej s g. predavateljem vred vseh tozadevnemu zakonu. Glede najbolj samsi-ve točke, oblastnih financ tudi g. predava-telj ni mogel ustreči radovednosti. Celo predavanje je napravilo mučen utis, kate-remu se ni mogel izogniti tudi otvoritelj g. dr. Jančič, kajti po zaključku je g. dr. Jan-čič sam izrazil obžalovanje, da tako stvar-no predavanje ni v prid širšemu občinstvu.

— Angleška mornarica v naših pri-staniščih. Kakor smo že nedavno javili, pripluje v naša jadranska pristanišča močna angleška eskadra pod povelj-stvom admirala Dooca. Eskadra, tako-zvana sredozemska eskadra, obstoja le več križark in torpedovk. Eskadra šte-je 160 mornariških oficirjev in 2000 posadke. Angleško brodogradje se najprej vidi v dubrovniškem pristanišču. Tu ostane tri dni. Mesto Dubrovnik pri-pravlja velike svečanosti na čast angle-ški vojni mornarici. Iz Dubrovnika od-pluje angleško brodogradje v Split, kjer ostane do 12. t. m., na kar odpluje v Benetke, kjer se sestane konferenca za-veznikov, da razpravlja o orientalskem razrajanju.

Angleški list o Italiji in mali antanti. Londonake »Times« priobčujajo z ozirom na avstrijski problem in stališče, ki ga zav-zemajo v tem vprašanju Italija in države male antante članek, ki ga zaključujejo ta-kole: »Z ozirom na napetost med Ju-go-slavijo in Italijo in možnost, da bi Avstrija pod italijansko kontrolo polagoma zopet dobila v svoje roke gospodarska pota med Nemčijo in Jadranom, so države male an-tante naravno prisiljene, da z največjo po-zornostjo zasledujejo razvoj dohodkov. Ni potreba, da bi pretiravali možnost morebit-nega konflikta. Ako so tudi napeti odnosi med Jugoslavijo in Italijo, vendar se mala antanta kot celota ne nahaja v nasprotju s Italijo in dr. Beneč je pred krat-kim izjavil, da se je radi položaja v Srednji Evropi pogajal s Schanzerjem in prejel od njega zagotovilo, da bo Italija najstrožje uvaževala vse sklenjene pogodbe in dogo-vore. Res je, da je Italija mnogo izgubila na svojih šancah, ko je ob sklepu vojne jela delati politiko rivalitete napram onim na-rodni, ki so nastopili dedično po Habs-burški monarhiji. Zato bi bilo obžalovati, akt bi Italija ozkosrčno izrabila razpad Av-strije kot sredstvo, da bi olajšala svoje po-zicije napram mali antanti. Na drugi strani pa postopajo države male antante zelo pa-metno, da skušajo okrepiti in ojačiti trdnja-vo, ki so jo zgradile z največjo vstrajno-stjo.

Italija ima samo en program svoje zunanje politike. Nedeljski »Balkan« je pri-občil zanimiv članek pod naslovom »Pra-rica do življenja in svobode«. V tem član-ku čitamo med drugim: »Pravilo, da so se naši italijanski delegati, ko so pred dva-ma letoma v Rapallu podpisali znano po-godbo, navede prijateljsko poslovilo. Eden imed italijanskih delegatov je bil tako celo tako veselo razpoložen, da je objel pok. dr. Vesniča in mu zaklical: »Na skorajšnje svi-denje v Zagrebu!«. Pokojni Milenko Ves-nič, naš stari diplomat in modra srbska gla-va, se je takoj domislil, kam čika Machla-vellov potomec, zato mu je smehljaje od-govoril: »Pa zakaj ne v Beogradu?«. Za-zreb nam je bližja, je odvrnil Italijan. Da se to svidenje pripravlja, o tem že pojo ptice po vejah v naših gorah. Ono je očitvidno tudi slepcem. Italija ne bo mirovala pre-je, dokler ne bo vsa jadranska obal od Trsta in Reke do izliva Bojane v njenih rokah. Italija bo vse storila, da izvede ta svoj cilj. Italija ima samo en program v svoji zu-nanji politiki in v njem samo eno točko: Razkosanje kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Kdor je zasledoval italijansko politiko od leta 1918. do danes, mora pri-znati, da je sodba beogradskega lista do-cela točna.

Škof, ki poziva na pomoč. Zanimivo je, da stoji v sprednjih vrstah znanega društva »Probujačih se Madžarov« škof dr. Prochaska, še bolj zanimivo pa je, da ta škof, ki naj bi bil oznanjevalec krišćanske ljubezni, javno poziva na pomoč. Te dni je namreč Prochaska priobčil v »Szoszatu«, v glasilu »Probujačih se Madžarov« članek v katerem pravi med drugim: »Danes je nastopil čas, ki upravičuje golo nasilje in ki motenjuje to nasilje tudi v zgodovini.« Škof Prochaska torej uči, da je treba na-sprotnike v dosegu svojega cilja enostavno fizično udušiti in jih pobiti na tla. Kaj bi rekel Krist, ako bi vedel, da njegovi na-mestniki danes propovedujejo evangeli po-bojev in nasilstva, mesto da bi oznanjali vero ljubezni?

— Tiskovna svoboda v Nemčiji in pri nas. Prusko ministrstvo notra-njih del je prepovedalo izhajanje berlinskega dnevnika »Deutsche All-gemeine Zeitung«, ki je obenem or-gan Hugona Stinnesa. Ministrstvo je izreklo to prepoved radi dveh člankov, v katerih se nemški vladi očita nesposobnost in nedostajanje potrebne odločnosti. Ta prepoved uglednega berlinskega žurnala se je izvršila očitvidno na temelju zakona o zaščiti nemške države. Tudi pri nas imamo sličen zakon, razloček je sa-mo ta, da se ta zakon v socialistični nemški republiki izvaja, pri nas pa je ta zakon večinoma ostal na papirju. Zato smemo pri nas razni protidržavni listi in lističi pisati zoper državo karkoli se jim zljubi, ne da bi prišlo komu na misel, da so ob koncu koncev postavljene meje tudi za svobo-do tiska. Ako pa se pri nas na zadnje vendarle spomni kak državni organ, da imamo zakon v zaščito države, potem je takoj ogenj v strehi in v vseh protidržavnih in separatističnih listih zaori krik o reakciji, kakršne baje ni nikjer drugje na svetu, ka-kor pri nas v Jugoslaviji. V Nemčiji so seveda na krmilu socialisti, ki so napravili zakon o zaščiti države in ki na temelju tega zakona prepove-dujejo izdajanje listov, zato je tam vse v redu in nihče ne zine besedice o reakciji. Pri nas pogrešamo pruske železne pesti, zato nam gre vse na-robe.

Zbirajte znamke

Jugoslovensko Matico!

Gospodarstvo.

M. Róth:

Telefon in ljubljanska centrala.

»Ne spuščamo se v nobeno kritiko, pravimo pa, da so takšne razmere neznosne in ne-vedrine.

»Si N. št. 154 dne 11./7. 22.

Ko je leta 1860. Filip Reiss v Friedrichs-dorfu pri Frankfurtu a. M. iznašel ter sestavil prvi elektriški telefon, gotovo ni slutil niti on, niti njegov vrstnik A. Graham Bell v Bostonu, kateri je to napravilo v letu 1872. na elektromagnetni podlagi temeljito spo-polnil, da bo to obratno vodstvo komaj po preteku pol stoletja zavzelo tako zelo važno mesto v praktičnem življenju novodobnega človeka. Kakor si danes ne moremo predstavljati obstoj človeške družbe brez komunikacijskih sredstev: cest, železnic, parobrodskih voženj, istotako tudi ne brez sporazumevalnega sredstva: brzojav in telefona. Trdi se lahko iz praktične izkušnje, da je počelo danes telefonsko sporazumevanje že izpodrivati brzojav in vprašanje časa in tehničnih sredstev je, da si telefon v resnici ne pribori prvenstvo. Obsežni razvoj telefonskih naprav je dal temu neposredno povod.

Pri vsaki tehnični napravi pa obstoji glede izkoriščevanja gotova meja, preko katere ni mogoče priti z danimi sredstvi. Tako imamo v raznih sestavnih načinih tele-fonskih central podane različne možnosti, zadovoljevanj stavljenim zahtevam po ob-segu prometne potrebe. Merodajno za zi-stem telefonskih central je pred vsem šte-vilu telefonskih naročnikov. Temu številu odgovarjajoče imamo tudi naprave, ki omo-gočajo napravljati zahtevane zveze med posameznimi naročniki. To so omariče, pretikalniki zvane, ki so prirejene za 20, 50 ali 100 naročnikov. Za vsakega naročnika je določen elektromagnet, ki privlači kot-vice, kadar ga okrožuje elektriški tok — to je kadar se da z induktorjem znamenje za pogovor. Kotvica izpusti na to s svojim po-dajliskom — zobom — zaklopnico, katere pade in se pokaže številka klicnega naroč-nika. Pri novih zistemih se v uporablja na-mesto zaklopnic tudi male žarnice, ki za-svetijo, kadar se da znamenje. Na to zna-menje uvrsti poslovalcev v centrali svojo lastno govorilno napravo s pomočjo vrvice s pretikalcem in se oglasi naročniku. Po že-lji zveže potem z vsopredno drugo vrstico oziroma pretikalcem zahtevnega naroč-nika.

To opisano delo je v posameznem slu-čaju jako enostavno in pri izvežbanem po-slovalcu hitro izvršeno — ako so vsi teh-nični deli naprave in pa vodi v redu. Lahko umijmo pa je, da čim več je telefonskih na-ročnikov, tem več je potreba tudi takih posameznih naprav in čimbolj živahen je telefonski promet, tembolj mora poslujoče osebe posvečati vso pozornost in porablja-ti vso izvežbanost, da more zadostiti zahtevam telefonskega sporazumevanja.

Tam, kjer se nahaja v enem kraju več nego sto naročnikov, se postavijo pre-tikalniki po 100 zaklopnic eden poleg dru-gega in se do števila 200 še zamore delati zveze direktno naročnikov ene omariče z naročniki druge. Pri treh ali štirih omari-čah — tedaj pri 400 naročnikih — pa se mora v svrhu, da se sveže naročnika prve omariče z naročnikom tretje ali četrte oma-riče, vporablja posebne posredovalne na-prave; poziv za zvezo pa si moralo poslu-joči dati v vsakem posameznem slučaju z vzklikom potrebnih števil naročnikov.

Ze iz tega kratkega opisa je razvidno, da praktična pripravnost tega zistema tem bolj ponehjuje, čim večje je število naroč-nikov in maksimum točne delamoznosti se mora postaviti pač pri 400 naročnikih.

V našo ljubljansko centralo, ki je zgo-raj opisanega zistema, je danes uvrščenih v šestih pretikalnikih čez 500 naročniških po-staj, od katerih ima še nebolj postranske centrale. Številu ljubljanskih naročnikov presega torej že zdavnaj točno delamoz-nost pri označenem sistemu, kateremu je meja že pri 400 naročnikih. Zatorej se ni prav nič čuditi, da trpi točnost telefonične-ga poslovanja v ljubljanski centrali poseb-no ob živem prometnem času, to je ob do-poldanskim, kakor tudi ob popoldanskim uradnih urah. Vsaj tvori pogosto vzklika-nje poslujočih, ki naznanjajo naročniške šte-vilke, že samo na sebi pravo bablonsko zmešnjavo, katere da dostikrat povod ne-pravilnim zvezam. Živahen promet pa tudi povzroči, da se pri tem sistem kal hitro vporablja vse razpoložljive vrvice s preti-kalci in potem stoji centrala na — mrtvi točki — da sploh ne more dajati več tele-fonskih zvez, dokler ne postanejo proste vrvice preje zavrnjenih govorov. Tu ne po-maga nobena pozornost, ne izvežbanost, ne vestnost poslujoče oseba — tu more po-magati samo drugi, razmeram bolje od-govarjajoči zistem po principu takozvanega multipla, ki daje poslovalcu možnost, da zveže lahko vsakega naročnika svoje oma-riče s poljubnim naročnikom drugih omarič.

So pa to le glavne manjvalne hibe, ki povzročajo, da ljubljanska telefonska cen-trala pri najboljši volji ne more točno za-dostiti stavljenim zahtevam naročnikov, da o tehničnih niti ne govorimo. Navesti pa se mora, da je v splošnem ves aparatni in dovodni material star in docela izrabljen, kateremu ni mogoče nadomeščati z novim dobrim materialom, ker ga sploh ni! Mest-no telefonsko omrežje, ki obstoji po večini le samih, že ponovno vporabljenih delov različne sestavine: aluminij, baker, bronče-vina, ponajveč železo, tvori v svoji celoti nehomogeno maso, ki nudi električnim to-kom različen upor in oslabi jakost samo na sebi že itak šibkih menialnih tokov, ki tvo-rijo bistvo telefonskega razgovora. Poseb-no občutno hibo tvorijo nešteti vozi po-samnih delov, kar se ob vročem poletnem

solncu zelo razgrejejo in s tem zrahlja-jo ter tvorijo električnemu toku skoraj nepre-hodno oviro, katero premagati zamore le posebno močan induktor — pa imamo zopet povod pritožbam, da se centrala ne javi, pa se javiti ne more, vsaj ne pride signal do nje! — Telefonisti, katero je nemila usoda posadila pred pretikalno omaričo, tedaj ves dan čaka, da bode padla zaklop-nica tako prizadetega naročnika — ki jo bode v svoji opravičeni razburljivosti pro-klinal in domneval da dremlje pri aparatu in se mu zato ne javi.

Ravno tako tiči vzrok, da se naročniki le slabo med saboj sporazumejo tudi v slabem materialu, ki se zbog nedostaja-nja boljšega vporablja za polnitve baterij posamnih naročniških postaj. Te baterije obstoje iz mokrih vrečnih členov, ali pa iz suhih členov, katere nam je zapustila po-največ vojna doba. Prve vrste bolehalo na tem, ker se za njih polnitve porablja manj-vreden salmiak, njih jakost hitro pade, druge pa so sploh vporabne le omejeno do-bo mesecev. Edina in uspešna odpomoh je tu le z uvedbo sistema centralnih baterij, pri kateremu odpadejo sploh vse baterije pri naročniških postajah in se potrebni električni tok črpa iz skupne baterije pri glavni centrali, ki je v ta namen posebno opremljena in oskrbovana.

Nujnost, da se vse te tehnične hibe od-pravijo, je pa tako skrajna, da je dosegla že kritično stanje in ako se ne doseže to v prav kratkem času, stojimo pred dej-stvom, da celotna naprava ljubljanske tele-fonske centrale mahoma odpove. Res, da bode stala danes taka preuredba milijone dinarjev, pa tudi ti se morajo najti, naj bo-že že iz naslova reparacij, ali velikega dr-žavnega investicijskega posojila. Vsaj je finančni minister Kumanudi v svojem eks-ponatu povdarjal gospodarski pomen tega posojila ter izjavil, da se bode porabilo sa-mo za produktivne svrhe — razširjenje že-lezničnega omrežja etc — da se bo s tem povečal promet, omogočila lažja komunika-cija ter izmena dobrin znotraj države. Ako se dvigne promet, se razvije istodobno tudi gospodarski položaj države — dvigne se pa tudi naš dinar.

Za Slovenijo ima preureditev naše tele-fonske centrale in pa krepak in smotren razvoj medkrajevnega telefonskega prome-ta, kamor bi bilo pristiiti tudi še drugo oz. tretjo zvezo z Zagrebom in pa direktno zvezo z Beogradom še posebno važnost in koraka to vprašanje pač vsopredno z gra-dnjo spojnih železniških prog in zveze s morjem — ker se smotren razvoj prometa posebno blagovnega ni mogoče predstavljati brez istočasno smernega razvoja spora-zumevalnih sredstev in to v današnjih raz-merah v prvi vrsti — telefona.

Ni namen teh vrstic, globlje razmotri-vati to vprašanje, pač pa opozoriti mero-dajne kroge — narodne poslance, zastopni-ke obrti ter industrije, da se pravočasno pobrigajo za to važno napravo in podpre-jo stremljenje naših lokalnih oblasti, kate-rim skupni »kredit« veže vsak razmah in ne dopušča samolastne nabave niti jedne mikrofonske šatulje.

Nujnost se važne zadeve je podana že po svoji naravi, ker je od brezhibnega de-lovanja naprave odvisen tudi brezhiben razvoj gospodarskega prometa kakor tudi po gospodarski konstelaciji naše države, ki zahteva hitro zamenjavo industrijskih in agrarnih pridelkov.

Dajte nam torej moderno telefonsko centralo in potrebno ter solidno dovodno omrežje!

Naša stavbna industrija.

Za presojo gospodarskega položaja in kulturnega napredka posameznih drž-av tvori splošno merilo obseg in raz-voj stavbne industrije. Napredujoče bla-gostanje prebivalstva se kaže v obsegu in kakovosti novih stanovanjskih po-slopih, dočim se napredek industrije in trgovine dokumentira po zgradbah pro-metnih sredstev in prometnih potov.

Kulturelni napredek in redno go-spodarstvo države se kaže v tem, ka-ko država izpolnjuje svoje zaveze glo-de zgradbe potrebnih novih šolskih, sa-nitarnih in dobrodelnih poslopih ter upravnih zgradb.

Stavbna industrija regulira v veliki meri splošno zaposlenost. Ona nudi manj izobraženim, eventualno nezapo-slenim delavskim slojem možnost do-zasluzka. Pa tudi razvoj male in velike obrti je v veliki meri odvisen od stavb-ne industrije. Zaradi tega je ta industri-ja eminentne važnosti v socialno-političnem oziru.

Gospodarski položaj posamnih okra-jev in krajev v državi se more najtoč-neje razsoditi po stanju stavbne indus-trije v dotičnem kraju. Iz neobičajnega, brzega razvoja stavbne industrije v cel-li naši državi moremo sklepati, da naša država navzlic raznim težkim oviram napreduje.

Če obstoja med napredkom države same in razvojem posamne industrije tesna zveza, je potrebno, da se tej in-dustriji posveča posebna pažnja. V to svrhu je treba pred vsem, da se otrese-mo mnenja, da moremo dobre stvari do-biti le iz tujezemstva, treba je, da obve-lja v naši industriji nek zdrav šovini-zem, ki se mora seveda uveljavljati le na dostojen način. Kar se tiče stavbne industrije, bo treba skrbeti, da se pro-dukcijska in dobava surovin, kakor tudi duševno delo korak za korakom popol-noma osamosvoji. Ustvariti je popolno-

ma domačo stavbno industrijo, ki bo odgovarjala iz lastnih sredstev vsem, tudi najtežjim zahtevam. Na razpolago že imamo zadostno domačih umetniških in tehniških moči. Dobava inozemskih tehniških izdelkov, kakor tudi surovin se mora polagoma opustiti ter nadomestiti z lastnimi domačimi izdelki.

Dolžnost države pa je, da vsa javna dela poveri izključno le domači industriji, ki je že danes kos svoji nalogi in ki se bo še vedno bolj razvijala, čim večje naloge dobi.

Dolžnost države je tudi, da skuša odpraviti razne ovire in posamičnih upravnih panogah, da postavi na moderno bazo carinstvo, razne davščine in pristojbine ter izvrševanje raznih predpisov glede teh davščin in pristojbin.

V prvi vrsti pa je potreba, da se izdelava za vso državo enoten, moderen zakon za stavbinstvo.

Končno je treba tudi urediti železnice tako, da bodo mogle služiti vsak čas kot uporabno transportno sredstvo.

Stavbna industrija v naši državi trpi za sedaj še v marsikaterem oziru. Kljub temu pa že sedaj uveljavlja svojo polnovrednost s svojimi dobrimi duševnimi in delavskimi močmi.

Naša kraljevina razpolaga v Sloveniji z veleindustrijami, ki morejo zadostiti tudi največjim zahtevam na raznih tehniških poljih, ravno tako pa ima tudi stavbna obrt star dober sloves.

Vse navedeno bodi v spodbudo naši vladi, našim politikom, kakor tudi vsem državljanom, da se z vso vmeno zavzamejo za našo domačo stavbno industrijo.

K. Polc.

PADEC TUJIH VALUT.

— Zagreb, 5. sept. Danes so vse tuje valute v Zagrebu znatno padle. — Vzrok temu je najbrž pričakovanje dvig dinarja v Carstvu.

— g Devize in valuta. Po odloku generalnega inšpektorata ministrstva za finance J. br. 4252 z dne 1. septembra 1922 bodo odbori za promet z devizami in valutami pri Narodni banki v Beogradu in njenih podružnicah ukinili od 3. septembra 1922 naprej za 14 dni, t. j. do vstevši 16. septembra 1922 izdajanje odobrenj za nakup deviz za uvoz blaga iz inozemstva. V tem roku se morajo izrabiti vsa odobrenja, ki do sedaj ne bi bila izrabljena, ker sicer po gori predpisanim roku izgube veljavno. V roku 14 dni morajo stranke pri kompetentnih odborih priložiti z dokazilnimi listinami vse devize, ki jih potrebujejo za plačilo starih inozemskih dolgov za že naročeno ali prejeta blaga. Po preteku označenega roka ne bodo več sprejemali prijav. Stranke, ki izstavljene odobrenja v predpisanim roku ne bi mogle več izkoristiti, morajo odobrenja vrniti kompetentnemu odboru in zaprositi novo odobrenje. Te prijave se bodo smatrale kot ostale prijave uvoznikov za plačilo starih dolgov, oziroma kupnine za naročeno blago. Za te prijave se bodo izdajala odobrenja po novih predpisih. V roku od 3. do vstevši 16. septembra 1922 bodo odbori izjemoma izdajali odobrenja, če bo šlo za plačilo zapadlih menic, ali za došlo blago, ki je bilo pred 3. septembrom naročeno in se mora plačati. V tem primeru mora prosilec predložiti tovarne listine.

— g Sejem v Dobručah. Dne 16. t. m. bo v Dobručah velik sejem. Kupci in trgovci z blagom čevljev, usnjem in živino so vabljani.

— g Dobava sena. Producenti gospodarske zadruge, trgovci, dobavitelji in podjetniki se pozivljajo, da stavijo pisemne ali ustne ponudbe za prodajo sena garnizijam Dravske divizijske oblasti. Ponudbe sprejema vsak dan osebno ali po pošti od vseh ponudnikov in se bodo dne 12. septembra t. l. zaključevale pogodbe pri Intendanturi Komande Dravske divizijske oblasti v Ljubljani (vojašnica Vojvode Mišiča), pri komandi vojnega okroga v Mariboru in Celju ter pri komandi mesta v Slov. Bistrici. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani, pogoj pa pri omenjenih vojaških uradih interesentom na vpogled.

— g Prodaja starega materiala. Ravnateljstvo državnih železnic v Sarajevu bo prodalo dne 12. septembra t. l. ob 9. uri dopoldne v skladišču materiala na glavnem kolodvoru v Sarajevu stare oboče od koles, staro kovano železo, stari papir, staro pločevino, star gumij itd. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

— g Prodaja brusnih kamnov. Ravnateljstvo državnih železnic v Sarajevu bo prodalo 12. sept. t. l. ob 9. uri dopoldne v skladišču materiala na glavnem kolodvoru dva nova velika brusna kamna. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

— Dobava krušne moke. Dne 11. sept. t. l. ob 10. uri dopoldne se bo sklenila v Intendanturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani direktna pogodba glede dobave 125.000 kg. krušne pšenične moke. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani, pogoj pa pri Intendanturi v Ljubljani interesentom na vpogled.

OBIŠČITE
II. LJUBLJANSKI
VELESEJEM!

Telefonska in brzojavna poročila. Finančna politika države.

NOVE SMERNICE NAŠE FINANČNE POLITIKE. — AKCIJA ZA IZBOLJŠANJE DINARJA. — AMERIŠKO POSOJLO JE BILO IZPLAČANO.

— Zagreb, 5. septembra. (Izv.) Bančni ravnatelj Dušan Plavšić, ki je pozvan kot eden najboljših strokovnjakov bančne in finančne stroke v ministrstvo financ, da uredi in izvede akcijo za povzdigo našega dinarja, je včeraj sprejel gospodarske sodelavce in urednike zagrebških listov ter jim obširno pojasnil stališče našega denarnega trga in dinarja. Med drugim je omenil, da bodo izdane nove devizne naredbe, ki jih pa nekateri finančni in bančni krogi napačno tolmačijo. Sanacija naših finančnih razmer je v mnogem odvisna od javnega tiska in v interesu konsolidacije gospodarstva je, da posveti ves naš tisk vso pažnjo temu vprašanju. Pojasnjeval je tudi akcijo, ki jo namerava finančno ministrstvo v kratkem započeti za saniranje naše valute. Pomočnik finančnega

ministra, ravnatelj Plavšić, je trdno prepričan, da je izboljšanje tečaja dinarja izvedljivo v najkrajšem času. Od strani finančnega ministrstva bodo v kratkem izdelani tudi načrti glede izvozne in uvozne trgovine, oziroma carine.

O izplačilu posojila naši državi je ravnatelj Dušan Plavšić kategorično in jasno izjavil, da je Blerova skupina že dne 24. m. meseca izplačala prvo tranšo (obrok) v znesku 25 milijonov dolarjev. Ta obrok je bil realiziran na ta način, da je naša vlada prejela 15 milijonov v gotovini, 10 milijonov pa je bila takoj nakazanih na razne železniške investicije. (Na podlagi te kategorične izjave resnega finančnika so torej ovržene vse lažnive vesti, razširjene od gotovega dela časopisja in v svrhu beganja javnosti in demagogije.)

Poraz Grkov v Mali Aziji.

GRŠKA IZRAZNI MALO AZIJO. — INTERVENCIJA VELIKE ANTANTE. — VENIZELOS POZVAN V ATENE. — USPEHI KEMALISTIČNIH ČET.

— Pariz, 4. septembra. (Izv.) Vest, dospel tekom današnjega popoldneva z maloazijskega bojišča, poročajo o velikem porazu Grkov. Turška ofenziva v vseh odsekih napreduje. Tudi brzojavne vesti iz Aten potrjujejo, da so Kemalove čete zavzele Uşak in da stoji neposredno pred Bruso. Turki so od tega važnega mesta oddaljani le še 26 km. Pričakujejo v nekaj dneh padec Bruse. Grki imajo dosedaj 5000 izgub, umikajo se v velikem neredu. Po poročilih iz Carigrada so odločile ameriške, francoske in angleške križarke pred Smirno. Intervencijo zavezniškega brodiraja pred Smirno so zaprosili tamokšnji konzularni zastopniki zavezniških držav.

— Carigrad, 4. septembra. (Izv.) Carigrad je v zastavi. Med turškim prebivalstvom vlada veliko veselje. Ministrski svet je imel danes daljšo sejo, razpravljajoč edinele o položaju na maloazijskem bojišču in o posledicah, ki jih pričakujejo od uspehov turškega orožja. Veliki vezir je sultanu podrobno poročal o bojih v Mali Aziji.

— London, 4. septembra. (Izv.) Grški kralj Konstantin osebno in grška vlada sta zaprosila intervencijo zavezniškov. V angleških vodilnih krogi krogi pazno in previdno presojajo položaj v Mali Aziji. Cepprav Lloyd George zelo simpatizira

Tretja skupščina društva narodov v Ženevi.

— Ženeva, 4. sept. (Izv.) Danes je bila otvorjena tretja plenarna skupščina Društva narodov. Na dopoldanskem odprtem zborovanju je bilo navzočih od 52 v Društvu včlanjenih držav 44 držav. Začasni predsednik-delegat Brazilijske De Gama je v izbranih besedah pozdravil posamezne delegacije, nakar se je spominjal zgodovinskega dejstva, da so bile pred sto leti ustanovljene države Južne Amerike. Dalje se je predsednik De Gama dotaknil vprašanja Vilne in trgovine s pornografičnimi spisi.

Seja je bila nato prekinjena in volitev predsedstva določena za popoldne ob 16. Popoldansko sejo so delegacije in številno občinstvo na galeriji pričakovali z napetostjo. Ob 16.15 se je pričela volitev predsednika. Delegat republike Kuhe Aguerro je podal najprej poročilo verifikacijske komisije, omenjajoč, da je od 52 držav članic Društva narodov navzočih na skupščini 44 držav. Poverilnice posamičnih delegacij so v redu. Pričelo so se volitve. Zastopniki držav so posamno pri klicanju dotične države nolažali glasovnice v volilno žaro. Rezultat volitev je bil: Švenciški poslanik v Londonu Edwards 42. delegata Urugvajca 2. Za predsednika je bil izvoljen Edwards.

Novolizvoljeni predsednik Edwards se je v svojem zahvalnem govoru ravnotako spomnil stoletnice nastanka in ureditve južnoameriških držav. Nadalje je omenil v kratkih besedah dosedanje delovanje Društva narodov. Prva skupščina je bila posvečena organizaciji Društva, druga mednarodnemu sodstvu in tretja ima nalogo, da konsolidira delovanje Društva narodov. Predsednik prižaje, da bodo pokazali delegacije dobro voljo tekom razprave, sodelovati pa navedite vseh svetovnih problemov.

— Ženeva, 4. septembra. (K. R.) Razprava o konvenciji Sveta narodov je odprla velen obnem katerega ne sme nobena družba v bodo-

z Grčijo, je vendar vesti o porazu Grkov v Mali Aziji sprejel z gotovo dozo zadovoljstva.

— Pariz, 4. septembra. (Izv.) Izročena je zaveznikom nota o čimprejšnjem sklicanju konference v Benetke, kjer se ima razpravljati maloazijsko vprašanje. Generalu Paletu, glavnemu poveljniku zavezniških čet v Carigradu in francoskemu poslaniku v Atenah, so bila odposlana posebna navodila in obvestilo o sklicanju konference v Benetkah. Zavezniški skušajo na vsak način doseči sporazum med Turško in Grško. Zavezniški delujejo na to, da se začasno sklene premirje.

— Pariz, 4. septembra. (Havas.) »Temps« priobčjuje: »Grška vlada naznanja v uradnem komunikatu, da se ukleni popolnemu izprazenju Mali Azije.«

— London, 4. septembra. (Wolff.) »Evening Standard« pripominja, da se je grška vlada obrnila do zavezniškov s prošnjo intervencije za prenehanje maloazijskega vprašanja. Vodilni krogi izjavljajo, da je položaj Grkov v Mali Aziji zelo težek. Grki se pripravljajo, da napadajo in izpraznijo Mali Azijo. Po besedah grške vlade in kritičnih vojaških je bil razpisan, da se nemudoma vrne v Atene. Grški list poroča, da sedanja Grški vojski na odstop.

če izdelovati orožja in municije brez predhodnega dovoljenja dotične interesirane države. Ta sklep temelji na sistemu licenc, ki ga je izdelal lord Robert Smiths in ga je komisija sprejela. Načrt pride v razpravo na mednarodni razorožitveni konferenci, ki bo razpravljala o izdelovanju in trgovini z orožjem. Z zadovoljstvom je komisija nadalje pozdravila obvestilo chilenske vlade, da predloži razorožitveno vprašanje na dnevni red vseameriškega kongresa, določenega za 23. marca 1923. v Santiago de Chile.

PRIHOD AVSTRIJSKEGA KANCELARJA V ŽENEVO.

— Ženeva, 4. septembra. (K. B.) Avstrijski zvezni kancelar dr. Seipel je danes dopoldne prispel v Ženevo. Na kolodvoru ga je sprejel zunanji minister dr. Grünberger skupno z ostalimi člani avstrijske delegacije. Takoj po prihodu je kancelar dr. Seipel obiskal šefa švicarskega političnega departementa, Motto. Ta obisk je tolmačiti v smislu obiskov, ki jih je izvršil zvezni kancelar pri sosednih državah. Kancelar je poljski g. Moti politični položaj avstrijske republike. Šef švicarskega političnega departementa je kancelarju obljubil svojo popolno podporo, obljubil je, da se zavzame za reparaacijsko akcijo na skupščini. Dalje je zvezni kancelar obiskal italijanskega delegata markiza Imperialija in češkoslovaškega ministrskega predsednika dr. Beneša, ki je tudi danes prispel v Ženevo. Razgovori med obeh državnikoma so imeli uspeh, da je dr. Beneš ponovno zahteval popolno podporo Avstriji in je tudi obvestil kancelarja o svojih razgovorih z vodilnimi državniki. Dr. Beneš ima vidi, da se vse države zainteresirane za sanacijsko akcijo. Razgovorom je sledil tudi zunanji minister dr. Grünberger.

— Ženeva, 5. septembra. (Izv.) Ministrski predsednik češkoslovaške republike, dr. Beneš, je včeraj do-

polodne z ostalimi člani delegacije prispel na skupščino »Društva narodov«. Tekom dneva je vodil informativne razgovore z vodilnimi člani zavezniških delegacij glede sanacijske akcije v prilog avstrijske republike.

SPLOŠNA TISKARSKA STAVKA V AVSTRIJI.

— Dunaj, 5. sept. (Izv.) Danes dunajski dnevniki niso izšli. V vsej republiki je nastopila splošna tiskarska stavka. Grafično delavstvo tiskaren, dnevnikov je stopilo v stavko v znak solidarnosti z grafičnim delavstvom ostalih tiskaren. Dosedanja pogačanja med zastopniki stavkajočih tiskarjev in lastniki tiskaren za povišanje tarifa so bila brezuspešna. Vlada je odločena, da se uvede postopanje za sporazum na podlagi zakona o kolektivnih pogodbah in zakona o organizaciji posredovalnega urada.

— Inomost, 5. sept. (K. B.) Stavci vseh tiskaren stavkajo. Noben list ni izšel. Izšla so samo »Izvestja grafičnega delavstva.«

— Dunaj, 5. sept. (Izv.) Stavka tiskarjev je po dosedanjih dopoldanskih poročilih povsod popolna. Stavkajo v Solnogradu, Lincu, Inomostu in v drugih mestih. Nikjer ni izšel noben dnevnik.

— Dunaj, 5. sept. (K. B.) Načelnik posredovalnega urada dvorni svet. dr. Hammerl je dobil nalog, da uvede posredovalna pogačanja v svrhu sporazuma med zastopniki grafičnega delavstva in lastniki tiskaren. Načelnik posredovalnega urada je pozval zastopnike obeh strank na konferenco za danes ob pol 3. popoldne.

— Dunaj, 5. sept. (Izv.) Grafično osebje tiskaren knjiž je zahtevalo 90 % povišanja tarife. Lastniki so bili pripravljeni privoliti 30 % povišanja. Spor traja dalje. Pogačanja med interesiranimi skupinami, vršča se dosedaj neoficijelno brez posredovanja vlade, niso imela zaželenih uspehov.

KRALJEV POVRATEK V BEOGRAD

— Beograd, 5. septembra. (Izv.) V vodilnih krogih pričakujejo skorajšnji povratek Nj. Vel. kralja Aleksandra v Beograd. Tudi ministrski predsednik Nikola Pašić dospe v kratkem iz Marianske Lazine v prestolico. Vzrok temu je, da je nujno potrebna ureitev spora med kraljevičem Gjorgjem in dvorom.

KONFERENCA DEMOKRATSKIH MINISTROV.

— Beograd, 5. septembra. (Izv.) Včeraj dopoldne od 10. do 13. je bila v demokratskem poslanskem klubu konferenca demokratskih ministrov in nekaterih poslancev. V glavnem so razpravljali o draginji. Sedila je nato razprava o akciji za dvig dinarske valute. Minister financ dr. Kosta Kumarić in pomočnik dr. Svitislav Popović sta obširno pojasnila finančno stran te akcije. Dalje je prišlo v razpravo vprašanje organizacije izvozne in uvozne trgovine. Definitivni sklepi niso bili storjeni. Namestnik ministrskega predsednika K. Timotijević je poročal o splošnem položaju in o vprašanju ureditve spora s kraljevičem Gjorgjem.

KRALJEVIČA GJORGJA STAN V NIŠU.

— Beograd, 4. septembra. (Izv.) Današnja »Politika« konstatira, da v Nišu adaptirajo v Dvorski ulici hišo št. 5 kot stan kraljeviču Gjorgju. V tej hiši je kraljevič Gjorgje med vojno prebival več časa, ko si je lečil rano, dobljeno v hudih bojih na Mačkovem kamnu leta 1914.

— Beograd, 5. septembra. (Izv.) Zastopnik ministrskega predsednika notranji minister Kosta Timotijević je včeraj dopoldne del časa konferiral z generalom Hadžićem, prvim kraljevim adjutantom. Konferenca je bila namenjena sporni zadevi s kraljevičem Gjorgjem.

OTVORITEV JESENSKEGA VZORČNEGA SEJMA V PRAGU.

— Praga, 4. sept. (Izv.) Jesenski vzorčni sejem je bil danes na svečan način odprt. Svečani otvoritvi so prisostvovali zastopniki mesta Prage, vlade ter korporativno diplomatični in konzularni zbor. Otvoritev je bila izvršena v veliki dvorani sejske pisarne. Prisotni so bili ameriški, francoski, italijanski, jugoslovanski in drugi poslanci. Dalje je bila navzoča pri otvoritvi zelo številna delegacija trgovskih zbornic iz Turina in Milana, 23 po številu. Letošnji jesenski vzorčni sejem pa ne beleži zaželenih uspehov, čeprav je razstavilo na sejm 2200 tvrdk. Trgovskih sklepov ni mogoče z ozirom na valutarni položaj definitivno sklepati.

— Praga, 5. sept. (Izv.) Na jesenskem vzorčnem sejmu je razstavilo 2186 tvrdk, kovinarske stroke 521, 301 tekstilne industrije, 160 papirne, 151 konfekcijske, 132 živilske, 112 usnarske in 103 domače keramične industrije. Število inozemskih razstavljalcev znaša 206.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 5. septembra 1922.

— Pozdravljeni bratje iz Šumadije! Danes prispe 120 srbskih kmetov v posete v Slovenijo. Prvi stopa srbski seljak na slovenska tla, da poda roko svojemu slovenskemu bratu. Srbski seljak! Kdor pozna zgodovino, komur je znana stoletna borba srbskega kmeta za krst časti, in slobodu zlatnu, ta nehoté poseže po klobuku, da se v spoštovanju odkrije pred onim, ki je s potoki krvi in z nadčloveškimi žrtvami izvojeval z lastno močjo najprej svobodo sebi samemu, končno pa tudi svojemu bratu Hrvat in Slovencu. Brez srbskega seljaka, brez njegovih navedenih legendarnih junaštev, brez njegove v resnici bajne slovnice ljubezni do rodne grude in do matrne jezika bi tudi danes še ne bilo svobode na našem jugu: svoboda nas vseh je izšla iz priproste srbske kmetijske hiše! 600 let je bil šumadijski seljak v neprestani borbi, v deseti je vihtel meč, z motiko v levi je kopal grudo, da je preživel sebe in svoje, in tako je bilo njegovo življenje dolga stoletja ena edina veriga neprestanih borb na življenje in smrt do 1. 1918. Srbski seljak je stal na straži na Balkanu ter s svojim mečem posredno ščitil nas Hrvate in Slovence, da smo se lahko kulturno razvijali in gospodarsko napredovali. Šele sedaj je šumadijski seljak zamenjal meč z motiko in grabljami, šele sedaj se je lahko posvetil kulturnemu delu. In prišel je k nam, da se nasloni na svojega mlajšega, kulturno že bolj razvitega brata in da skupno z njim započne veliko delo na gospodarskem in kulturnem polju, ki ima nadomestiti to, kar je zamudil v stoletni krvavi borbi, in ustari iz naše zemlje cvetočo mogočno državo, ognjišče napredka, središče kulture in prosvete. Uverjeni, da bo ta posej odrodil stoteren dober sad, poglobil bratske stike med srbskim in slovenskim ljudstvom ter pospešil naravni proces narodnega in kulturnega jedrenja vsega naroda od Triglava do Vardarja, pozdravljamo z najprejnejšimi bratskimi čustvi srbske seljake, ključ jim dobrodošlico z željo, naj bi se počutili pri nas kakor doma. Bodite iskreno pozdravljeni potomoči Singeljiča in Karagjorgje!

— Predavanja na naši juristični fakulteti v zimskem semestru leta 1922/23. Iz ravnokar izišlega Seznama predavanj naše univerze je razvidno, da bo na juristični fakulteti v zimskem semestru — poleg seminarjskih vaj iz raznih predmetov — 34 različnih predavanj. Izmed teh naj navedemo najvažnejša: Pandektno pravo (prof. Krek), institucija rimskega prava (prof. Skumović), katoliško in pravoslavno brančno pravo; cerkveno sodno postopanje in kazensko pravo, državno cerkveno pravo (prof. Kušej), pravna zgodovina južnih Slovanov, ruska pravna zgodovina (prof. Jasinski), zgodovinski razvoj sedanjega javnega in zasebnega prava, temelji upravne razdelitve in uprave slovenskih dežel v 19. stoletju (hon. prof. Polec), splošni nauki, posest in lastninska pravica, obvezno pravo iz obšega državljanstva zakonika (prof. Krek), matrikonalno pravo, meddržavno zasebno pravo, pogodbe na srečo (prof. Lapajne), civilno pravno postopanje (prof. Skumović), trgovinsko in menično pravo (hon. prof. Škerli), rudarstveno pravo (inž. Pelani), kazensko pravo, temeljni problemi kriminalistike (prof. Dolenc), forenzična psihopatologija (prof. Šerko), obče mednarodno pravo, mednarodnopravni položaj naše države na podlagi mirovnih pogodb (prof. Žolger), ustavopravna veda, pravna filozofija (prof. Pitamic), pravo samoupravnih enic, vodno pravo (vladni svetnik Steska), agrarno, lovsko in ribarstveno pravo (dvor. svet. Skabernj), osnovni nauki upravnega prava (dv. svet. Senekovič), narodno gospodarstvo (prof. Bilimović), finančna veda (prof. Eller), državno računovodstvo (fin. svet. Rant).

— Nacionalizacija. Prejeli smo ta-le dopis: Ustanovili smo v svrhu nekega industrijskega podjetja družbo z omejeno zavezo. Bila je mala družba z osnovno glavnico en milijon kron. Za podlago je vzela družba prejšnje nemško podjetje. Da smo zadostili obstoječim predpisom, smo glavnico razdelili tako, da sta obe slovenski družabnici prevzeli dve tretjini deležev, prejšnji družbi je ostala samo ena tretjina. Tudi našo željo je po četrtinski večini slovensko. Kdor misli, da je šlo to vse tako gladko, se zelo moti. Neverjetne težkoče so se nam delale s strani trgovskega ministrstva. Dva-krat je morala prošnja zaradi prepri-

pitve k poslovanju v Beograd. Pomisleki so bili proti — nacionalizaciji. Enkrat je bilo premalo, da je samo dve tretjini deležev v slovenskih rokah, drugokrat se ena izmed slovenskih družabnic ni zdelo dovolj nacionalna. S tem večjim začudenjem zasledujemo sedanje časopisne razprave o »nacionalizaciji« Trboveljske družbe. Ako pustimo vse drugo na stran, eno nepobitno dejstvo izhaja iz te časopisne kampanje: Trboveljska družba ni nacionalizirana, vesti o njeni dozdnevni nacionalizaciji so bile le bluf, pač pa se je ena izmed bank okoristila z »nacionaliziranjem«. Vprašanje nastane, je li se ta nacionalizacija vršila pod protektoratom ali celo pod pritiskom vlade, ali pa je banka pritisk vlade imela le za preteživo, da je s svoje strani prišla na Trboveljsko družbo. Pričakujemo avtentičnega pojasnila s strani vlade. Ona nam je v tem slučaju dolžna odgovora. Odgovarjati nam mora na vprašanje, je li tudi v slučaju Trboveljske družbe zavzela strogost stališča, da je v Sloveniji ni pustiti k poslovanju družbe, ki ni nacionalizirana. Ako ne, zakaj ta dvojna mera. Ako pa je vlada, kakor v drugih slučajih, kategorično zahtevala nacionalizacijo, zakaj je pustila, da se je le-ta izvršila tako, kakor je danes na nedvoumen način pojasnjeno. Kako more vlada v tem slučaju upravičiti svoje nadzorstvo. Dokazano je, da je po »nacionalizaciji« družbe še 1/4, reci štiri petinke delnic v tuji rokah. Komu na ljubo se je vlada zadovoljila s tako nacionalizacijo: ali Trboveljski družbi ali banki na ljubo? Prosimo točnega odgovora, da ne bomo pričeli dvomiti o državljanski ravnopravnosti in enakosti pred zakoni, ki jo prav te dni pripoča vsem oblastem minister notranjih del.

— Ne prosjačji! Iz uradniških krogov nam pišejo: Nekdo iz uradniških krogov je opozoril uredništvo enega naših dnevnikov na dejstvo, da je »Zagrebački zbor« (sejem) dovolil vsem državnim nameščencem polovično vstopnino, na kar dotično uredništvo pripominja, da bi enak ukrep tudi v Ljubljani zelo ugodno vplival (na kaj?) ter obenem omogočil pristop mnogo sto če ne tisoč osebam, ki bi sicer ne mogle posetiti te prireditve. Kot javen nameščenec moram odločno protestirati, da bi se uradniku na tak način delile koristi! Dajte uradnikom, kar mu gre, da si bo za isti denar kot vsak drug privoščil lahko od časa do časa kakšno gledališče, kak koncert, ali mogoče tudi obisk kakega sejma, če to moga vesel, smatram pa, da je pod uradniško častjo, moledovati za znižano vstopnino, pa naj bo že za katerikoli prireditev. Sicer pa mislim, da tarejo dandanes uradnika vse večje skrbi, kot vprašanje, bo-li mogoče na veliki sejmi ali ne. Kupiti ali naročiti uradnik itak ne more ničesar in da bi razna vina poskušal, za to tudi nima denarja. Edino kar bi človeka res mikalo, je to, da bi z vstopnico za veliki sejem posetil tudi lahko historično razstavo slik. Toda če sem se moral odreči že vsem duševnim užitek, se odrečem še temu! Da bi hodil s polovično vstopnico po sejmšču gor in dol in imel pri tem občutek, da vsakdo pomilovalno zre name, ki je plačal celo vstopnino, tega ne prenesem moji ponos! Pa da bi se kar tisoče uradnikov dobilo, ki bi tudi le polovico vstopnine plačali? Dvomim, da je tako! Kdor plača lažjo polovično, bo plačal končno tudi celo! Kdor pa tega ne more, naj gre pač mirno — mimo! — Tisti, ki prihaja s takšnimi predlogi, se pač ne zaveda, kako poniževalno je to zanj in za ves uradniški stan! Baje so nedavno v Celju nabirali mlodare za bežno uradništvo ter nabrali v ta namen vsoto 30.000 K. In v Mariboru se je bilo začelo trgovstvo na javnem shodu potegovati za to, da bi se uradništvu zvišali njih prejemki. Znak moralnega propadanja je, da se ni uradništvo proti vsemu temu kot en moč uprlo! Vsak uradnik, ki kaj da na svojo čast, se bo branil takih podporn. Raje stradam, raje umrjem od gladi! Ako sem že ob vse drugo, svojega ponosa si ne dam vzeti!

— Profesorski kongres v Ljubljani. Se bo vršil od 7.—9. t. m.; v sredo dne 6. t. m. ob 20. uri pa prijateljski sestanek v restavraciji »Zvezda«, na katerega odbor sekcije Ljubljana vlijudo vabi vse člane. V četrtek 7. t. m. ob 8.—11. bo občni zbor prof. društva — sekcija Ljubljana v Kazini I. nadstropje, ob 11. otvoritev kongresa istotam, ob 15. nadaljevanje. V petek nadaljevanje kongresa, ob 20. banket v Narodnem domu. Sobota je določena za izlete.

— Dopust učiteljem za kongres v Beogradu. Iz Beograda nam javljajo:

Minister prosvete je dovolil dopust učiteljem, ki se kot člani UJU udeležijo dne 20. t. m. v Sarajevu učiteljskega kongresa.

† Polkovnik Josip Milavec. Po dolgi bolezni, polni trpljenja je v tukajšnji bolnici umrl v pokopini polkovnik g. Josip Milavec. Dne 13. februarja t. l. je slavil še svojo sedemdesetletnico. Rojen je bil v Planini na Notranjskem. Gimnazijske študije je dovršil v Ljubljani, na kar je vstopil v kadetno šolo v Gradcu. Kot oficir je služil v Trstu, v Ljubljani, v Galiciji, na Madžarskem in v Bosni. Dasi avstrijski častnik, vendar je ostal ves čas navdušen narodnjak, ki je pridno sodeloval pod psevdonimom »Štefanov« in »Martov« pri raznih slovenskih listih, v prvi vrsti pa je bil so-trudnik »Slovenskega Naroda« od Jurčičevih časov pa do danes, ko mu je šele v težki bolezni izdrlilo pero iz rok. Ko je stopil v pokop, se je nastal v Ljubljani, kjer je z mladeniškim navdušenjem deloval v raznih naših narodnih društvih, s posebno vnebo in ljubeznijo pa se je posvetil »Družbi Sv. Cirila in Metoda.« Ko je pred desetletji družba založila svoje vžigalice, je Milavec spenil stih »Mal položi dar, domu na oltar«, stih, ki ga danes pri nas pozna že vsako dete. Bil je več let predsednik ljubljanske »Čitalnice« in »Dramatičnega društva«. Povsod je bil mož na svojem mestu, marljiv in delaven kakor mravlja. Ko se je osnovalo »Društvo državnih vpokojencev« je stopil v odbor in zastopal to organizacijo v esrednji Zvezi državnih nameščencev do zadnjega. V političnem oziru je bil neomahljiv somišljenik napredne stranke, za katero je šel vsikdar z navdušenjem v boj. Pogreb polkovnika Milavca bo jutri popoldne. Bodi zvestemu somišljeniku in požrtvovalnemu našemu sotrudniku ohranjen trajen in časten spomin.

— Prvi jugoslovanski vsesokolski zlet v filmu. Včeraj je kino »Tivoli« predvajal prizore s jugoslovanskega vsesokolskega zleta. Film, ki je bil napravljen v režiji zletnega odbora JSS, je dolg 1460 metrov in sestavljen v treh serijah. Najprej film prikazuje Ljubljano, pogled z Gradu, posamezne trge, park v Tivoliju itd. Slike so prekrasne, očarajoče. Filmovanje se je izvršilo izpred muzeja, Zvezde, Tivolija in z Gradu. Druga serija predstavlja vršenje in življenje na zletnem telovadišču pred javno telovadbo, javno telovadbo samo in odhod ljudskih mas s telovadišča. Prizori mednarodne tekme, tekmovalne vaje Čehoslovakov, Jugoslovencev (Štukelj, Stane Vidmar), Francozov, Belgijcev in Luksenburžanov so tako verno posneti, da učinkujejo kakor naravne. Vaje in nastopi članov, članic in vojaštev pri javnih telovadbah so naravnost krasno zadeti. Na filmu je videti kralja in kraljico, ministre Pribičevića, Pucija, dr. Markovića, predsednika radikalnega kluba Ljubo Jovanovića in druge dostojanstvenike. Tretja serija predstavlja prizore veličastnega spreveda, impozantne manifestacije na Kongresnem trgu, ovacije kralju Aleksandru in Pašicu, defiliranje Sokolstva pred kraljem in vlado. Te slike so najbolj učinkovite. Film traja poldruge ure. Pri vseh predstavah je bil včeraj velikianski naval.

— Izdala potnih listov v Ameriko nastavljen. Iz Beograda javljajo: Na intervencijo in opozorilo ameriškega poslanika je zunanje ministrstvo izročilo ministrstvu notranjih zadev predlog, da se do nadaljnjega ukinje vsako izdajanje potnih listov za Ameriko. Vzrok tej prepovedi je v tem, ker je v Ameriki nastalo veliko pomanjkanje dela in skuša ameriška vlada naraščanje brezposelnosti omejiti tudi potom prepovedi priseljevanja.

— Iz Stične na Dolenskem nam pišejo: Dne 3. t. m. so priredile tukajšnje dijakinje, ki obiskujejo meščansko in trgovsko šolo ter učiteljske, predstavo iz igre »Metodija«, katere čisti dohodek — preko 2000 K — je namenjen za šolske potrebščine tukajšnje uboge šolske mladine. Predstava je bila prav lepa in vse delantkinje so vrlo dobro zadostile svojih nalog. — 1. septembra je našo občino posetil znani nemški publicist Herman Wendel, ki potuje po Sloveniji v študijske namene. V družbi treh gospodov je izstopil iz avtomobila v gostilno gosp. Jos. Gorisček. — Glede znane afere o zastupljenju Amerikancev poročamo, da se nahaja kovačeva družina še vedno v zapora v Kamniku. Te dni so pa z orožnikom peljali kovačovo ženo v ljubljansko bolnico, ker je v zaporu obolela. Sodna preiskava o tej aferi še vedno traja. — Presenetila nas je vest, čitajoč »Slov. Narod«, da je umrl znanj župan v Devinu pri Trstu g. Ples. Bil je več časa v naši občini kot gorilski begunec in bil splošno priljubljen. Vrli rodoljubni družini izražamo tem potom našo najgloblje sožalje! — A ve animo piti!

— Najmodernejša patentna postelja, prikladna za male stane in tako dalje, težnja samo 9 kg. je izločila tvrdka Milan Auman in drug, Krško, na II. ljubljanskem velesejmu, paviljon B 14. (7214)

— V našljem, najbolj ugodnem in najbolj zdravem kopališču Jugoslavije v Rozani Stani v Sloveniji je odprt le-

ternat »Elita« za fizično, domačo in naučno odgojo mladine. V zavodu se pazi posebno na zdravje, hrano in fizično odgojo; za to je angažovan zavodni zdravnik. Za domačo odgojo in učenje jezikov so angažovani učitelji iz tujine. Naučni pouk bo na podlagi programa nižje gimnazije. Pouk obveznih predmetov bo v srbo-hrvatsko-slovenskem jeziku, vse drugo v francoskem in nemškem jeziku. Uspeh v jezikih je zagotovljen. Sprejemajo se gojenci vsake vere. Natančnejša obvestila in prospekti se na zahtevo pošljejo. Ravnatelj in upravitelj šol bodo imeli prospekt na razpolago. Začetek šole je 10. novembra t. l. Prijave se sprejemajo pisмено do 10. oktobra t. l. Sprejme se samo določeno število. (7113)

— Dva posebna vlakna na Bled vozita v petek. Iz Ljubljane odhaja prvi ob 10. uri 1 min., drugi ob 10 uri 44 min. Vračata se iz postaje Bled prvi ob 19. uri 40 minut, drugi ob 20. uri 30 minut. Izkaznice za polovično vožnjo se daje v tajništvu SKS Ljubljana, Kolodvorska ulica 7.

— Velik požar pri Sv. Marijeti na Štajerskem. V sredo 30. avgusta je nastal pri posetnici Vakeč iz Monče pri Sv. Marijeti požar, ki je v kratkem času upepeli celo poslopje. Zgoreli so vsi letošnji pridejki, gospodarski stroj in trile prečisti. Škoda je velika in samo deloma krita. Požar je nastal iz neopretnosti.

— Ogenj v sobi. V nedeljo popoldne je v Mariboru, na Aleksandrovi cesti 74 v Pirkmajerjevi hiši začelo goriti v sobi prvega nadstropja. Ker je bilo vse zaklenjeno, je takoj prihitelo gasilno društvo, ki je moralo skozi okno v gorečo sobo. Gorela je miza, na kateri je stal likalnik, katerega je služkinja pozabila v stiku z električnim vodom. Požarna bramba je ogenj zadušila.

— Smrtina nesreča. Kakor znano, je vse občudovalno malega filiputanca Jozefa Furka iz Maribora, ki je po Ljubljani nosil reklamne plakate za tvrde. Mož je bil 45 let star in silno pritlikav. Ko je šel mož po stopnicah neke hiše, mu je nenadoma spodrselo in padel je po stopnicah ter se ubil. Truplo nesrečnega so prepeljali v mrtvašnico.

— Žeparji na delu. Na obliki ljubljanske velesejma so se priključili tudi razni internacionalni in domaći žeparji, ki izrabljajo hudo gnečo na sejmšču za svoj posel. Vendar jim policija zelo hudo stopa na prste in posrečilo se je aretirati že celo družbo teh tihcev. Danes zjutraj sta bila pri vhodu na velesejmu aretirana dva sumljiva moška. Na policiji so na podlagi kriminalne razvidnice ugotovili, da sta nevarna žeparja. Prvi je Ignac Franc 31 let star iz Zagreba in je že nič manj kot 19 krat predkaznovan. Drugi je 35 letni Ivan Kunst iz Brčke na Hrvatskem. Je nevaren zmovi-ter je zasledovan, ker je preteklega leta pobegnil od eskorte. Oba sta priznala, da sta hotela v Ljubljani »nešto zaraditi«. No policija jih je na »zaraditje« poslala v zapor. — V nedeljo pa je bila na sejmšču aretirana kar celokupna štiripersona detelica žeparjev. Manevirali so jako taktično na sejmšču in delali po paviljonih umetno zmago. Detektivski so postali pozorni nanje in so res zasledili nekega Filipovića, ko je skušal oskubiti nekega kmeta za denarnico. Ostali trije videč, da je en član njihove družbe prilet, so se bliskoma razkropili in si zamenjali pokrivala. Navzlic temu so bili vsi trije zasledeni. Filipovič je nevaren žepar iz Novega sada, ki je že šest let predsedel v ječi. Drugi trije so Aleksander Abasovič iz Zemuna, Mijo Perkovič iz Siska in Ivan Rukavina iz Siska. Vsi štirje so bili brez posla in so v Ljubljani na velesejmu iskali »službo«, katero jim je sedaj preskrbela policija.

— Velika javna tombola. Društvo za zgradbo Sokolskega doma v Spodnji Siski priredi v petek 8. t. m. ob 15. veliko tombolo na bivšem otroškem izrišču v Tivolju. Dobitki so razvidni iz plakatov. Tablice se bodo razprodajale še na dan prireditve od 9. naprej na prireditvenem prostoru. Čisti dobiček je namenjen za zgradbo Sokolskega doma v Siski, katerega je spodnješiški Sokol neobhodno potreben. Posetite to prireditev, da z vašim posetom pripomorete čim prej do zgradbe. — Odbor.

— Veseli trgovci (Uhar, Kupec). Volga-Volga in druge ruske narodne pesmi, se dobe pri Schwennerju, Kleimayer & Bamberg v Ljubljani ter pri Gorčar in Leskovski v Celju, pa tudi na II. ljubljanskem velesejmu v paviljonu E 14 tvrdke Milan Auman in drug, Krško. (7215)

— Letno gledališče velesejma v hotelu Tivoli prireja predstave v vsakem vremenu v veliki dvorani, na kar občinstvo opozarjamo. Predstave so izborne, prvovrstne. Posebno pozornost vzbuja g. Danilo, ki skrbi za veselo razpoloženje.

Ob sklepu lista.

† Dr. Fran Zupanc.

Danes okoli poldneva je, kakor po navadi, prišel dr. Zupanc na vsakodnevno svojo zdravniško inspekcijo v pisarno bivše časne delavske zavarovalnice zoper nezgode na Cankarjevem nabrežju. Kar nenadoma mu je postalo slabo ter se je hipoma onesvestil. Poklicani zdravnik dr. Vola v šok je mogel le še ugotoviti nastopivšo smrt.

Ta ob sklepu lista došla nam vest o nenadni smrti blagega, obče spoštovanega moža, izredno večjega in v najširših krogih priljubljenega zdravnika bode pretresla lahko rečemo vso Ljubljano. Prebledelom ranikemu blag spomin! Žalostni rodni naši najiskrenelše sožalje!

II. ljubljanski velesejem.

inž. Turnšek:

Jugoslovenska slamninarska in klobučarska industrija.

Slamninarska domača obrt se je začela začetkom devetnajstega stoletja razširati v Ihanu, Mengšu in Domžalah. Prenešana je bila k nam iz Florence.

Z izdelki slamninarske obrti so krošnjariji Blejci pa tudi tujci, med temi zlasti Tirolci.

Ti so kmalu spoznali spretnost naših delavcev ter so začeli poskušati industrializirati slamninarsko obrt. Tako so nastale velike tirolske tovarne: Peter Ladstätter, Bratje Oberwalder, Kurzthaler, Melitzer in Kleinlecher, Stemberger in Melitzer.

Izmed slovenskih tvrdk, ki so se industrializirale, je omeniti pred vsem: Slamninarsko zadrugo v Mengšu, nadalje Franc Cerar, Milka Kosova, Ravnikar, Franc Kompare in drugi.

Skupno število v slamninarskih obratih zaposlenih delavcev znaša okrog 1000.

V Jugoslaviji imamo razen navedenih še dve večji tovarni: eno v Beogradu, drugo v Subotici.

Za izdelovanje finih slamninkov se potrebuje specialne slame in trave, katero večina dobavlja Amerika in Japonska. Za navadne slamnike pride v poštev pšenična slama, katero je treba splesti v kite.

Pletenje kit tvori posebno panogo domače obrti, ki je razširjena po vsem kamniškem okraju, kjer se skoraj ne najde kmečke hiše, v kateri bi se v dolgih zimskih večerih staro in mlado ne bavilo s pletenjem kit. Število pri tej domači obrti zaposlenih oseb presega sigurno 5000.

Slamninarska industrija je sezimska in obratuje le pozimi. Da pa se delavci racionalno izrabijo, se je začela slamninarska industrija baviti v letnem času z izdelovanjem čepic in zimskih kap ter z garniranjem klobučnih tulcev.

Medtem ko je bila slamninarska industrija že od nekdaj visoko razvita, se je začela klobučarska industrija šele po polomu razvijati.

Od Madžarske smo podedovali večjo tovarno v Zombolju, »Union fabrika šešira a. d.«, manjši obrat »Decker«, istotam, in večjo delavnico »Roth« v Subotici. Vsa ta podjetja pa proizvajajo le izdelke preproste kvalitete.

V Sloveniji se je sprožila takoj po polomu ideja ustanovitve tovarne klob-

ukov večjega obsega. V to svrhu se je ustanovila delniška družba: »Tovarna klobukov Šešir d. d. Skofjaloka«, ki je kupila staro Krennerjevo tovarno za sukno v Skofjiloki. Družba je poslople popolnoma prezidala in renoverala ter si nabavila najmoderneje stroje. Tovarna je preračunjena za 500 delavcev. Danes je v tej zaposlenih že okrog 200. Letna produkcija te tovarne znaša okoli 100.000 klobukov. Tovarna izdeluje klobuke le iz zajčje dlake; gladke in velur. Slednji so njena specialiteta. Izdelki so prvovrstni ter jih izvažajo v Avstrijo. Zaradi izvoza je stopila celo v stik z Anglijo.

Začetna delniška glavica 5 milijonov kron se je dvignila letos na 10 milijonov kron. Udeležen je le jugoslovanski kapital.

Istoačasno s Skofjiloko se je ustanovila v Galdovu pri Sisku »Prva jugoslovanska tvornica šešira i tuljaca d. d.« Tovarna je izdelovala do sedaj le volnene tuljace in klobuke. Podjetje se bo fuzioniralo z Zomboljsko tovarno Union. Pri njem so udeležene avstrijske in češke tovarne.

Razvoj naših tovarn za zajčje klobuke ovira prosti izvoz zajčjih kož. Sedne države, Avstrija, Madžarska in Češka so v zaščito svojih podjetij izvoz kož popolnoma prepovedale. V zadnjem času se je sicer uvedla pri nas zaščitna izvozna carina, ki pa ne bo zadostovala za omejitev izvoza. Zajčje kože kupijo pri nas večinoma Češka, Amerika in Angleška, s katerimi naša domača podjetja zaradi manjredne valute z veliko težavo konkurirajo.

Ako se bo naša vlada zavedala svoje dolžnosti napram lastni industriji ter prepovedala izvoz kož, bo domačim podjetjem zagotovljena najlepša bodočnost. Vse surovine se bodo lahko doma delale, med tem ko se bodo izvažali samo izgotovljeni fabrikati, kar bo gotovo bolj vplivalo na zboljšanje valute kakor pa prosti izvoz surovin.

Na drugem velesejmu so od zgornj navedenih tvrdk zastopane: Slamninarska zadruga v Mengšu, Franc Cerar, Milka Kosova, Ladstätter, »Šešir« Skofjaloka, »Union« iz Zombolja in tovarna iz Galdova pri Sisku.

Gmotni uspehi sejma.

INOZEMSTVO SE ŽIVAHNO ZANIMA ZA SEJEM. — VELIKI IN ŠTEVILNI ZAKLJUČKI NAROČIL. — VELIK OBISK TRGOVSTVA. (Iz situacijskega poročila.)

Žilavi marljivosti, vztrajnosti in agilnosti ravnateljstva gre prvo priznanje, da je letošnji II. ljubljanski velesejem v trgovskem pogledu uspel tako glede organizacije kakor tudi glede praktičnih ciljev. S sistematičnim poslovanjem so danes odstranjene zadnje ovire. Na razstavišču za 180 prijavljenim inozemskim tvrdkam določeni oddelki so danes že povsem kompletirani. Dospeli so izdelki iz Belgije, Francije, Nemčije, Italije in Čehoslovaške.

»Cehojug«, največje zastopstvo češko-slovaških industrijskih podjetij in tvrdk, je danes že svoj zelo obsežen oddelk v paviljonu »H«. »Cehojug« je tu razstavil razno tekstilno blago, izdelke keramične industrije, bižuterijske in galanterijske stvari in drugo. Zastopano je v celoti 46 češko-slovaških tvrdk.

Italijanske tvrdke razstavljajo tekstilno blago, v prvi vrsti pa za Italijo specifične kemične produkte, žveplo, modro galico in tako dalje.

Težka industrija beleži znatne uspehe. Strojna industrija ravno tako. Kranjska industrijska družba zaznamuje znatne uspehe.

Nemška strojna industrija, Wolf iz Magdeburga je prodala veliko lokomobilo. Nestalno vreme daje na prvi pogled stranskemu, v aparatu in trgovsko življenje neuvadenemu in neprizadetemu opazovalcu vtis o slabem obisku sejma. Mnogoštevilni obiski sejma po raznih gledalcih in šetalcih pa ni pravilno merilo za presojo dobrega uspeha. Tu je edino merodajno obisk trgovstva, ki se v resnici zanima za sejem s stališča trgovsko-industrijske stroke.

Presojajoč dosežane uspehe in obisk sejma lahko mirno beležimo, da II. ljubljanski sejem nikakor ne zaostaja za lanskim, in je utemeljeno pričakovanje, da doseže letošnji v gospodarsko-finančnem, trgovskem in gmetnem pogledu pričakovane uspehe.

Vreme je tudi nekaj regulator za vrste obiskovalcev. Lepo vreme v resnici privabi na sejem velikanske množice gledalcev, nizko stanje barometra pa je ugodnejše za trgovce, ker v takem slučaju obiskujejo paviljone edinele trgovci, industrijci in obrtniki. Ti se zanimajo za izdelke, se z zastopniki pogajajo za naročila in brez vsakega hrupa v miru zaključujejo sklepe. Radi tega je v dopoldanskih urah vedno opazati velik prihod trgovskega sveta, ki zaključujejo naročila.

Trgovska obrtna zbornica iz Skopja je večerj dopolnje korporativno obiskala sejem. Skopljanske trgovce vodi predsednik zbornice Petar Jakimovič, ki je sam na sejmu zaključil veliko dobavo peč. Sploh se Skopje zelo zanima za pečarske in tudi

keramične izdelke. Sejem je celokupno posetilo 60 trgovcev iz Skopja.

Obisk inozemstva je zelo mnogobrojen. Inozemstvo se posebno zanima za naše čipkarstvo, za našo usnjarsko industrijo, nje izdelke in posebno intenzivno za lesno industrijo. Do sedaj so sejem obiskali Angleži, Francozi, Italijani, Belgijci, Grki, Bolgari, Rumuni in celo trgovci iz Carigrada.

Angleži in Francozi so se pred vsem zanimali za svetovno znane pirotske preproge. V paviljonu »H« je zastopstvo pirotske tvrdke I. Modic - I. Kostevc, Ljubljana, razstavilo v okusno okrašenem oddelku pirotske preproge, domače srbsko delo. Angleži in Francozi so takoj zaključili velike naročbe.

Francozi in Grki se med drugim posebnim interesom informirajo in zanimajo za našo lesno industrijo. Obžalovati je, da naša lesna industrija letos ni postavila posebnega lesnega oddelka, kjer bi bila sistematično predložena ta panoga naše industrije.

Belgijci in Francozi se dalje zelo zanimajo za naše čipke. Sledila so velika naročila. Slojčni interes je vladal za čipke Dragotina Lapajeta iz Zirov. Čipke so izdelane iz pravega lanenega sukanca. Dragotina Lapajeta ima stalen izvoz čipk v Francijo, Švice, Belgijo in Italijo.

Tudi domači trgovci iz Južnih krajev so sklenili z ljubljanskimi tvrdkami številne kupčije. Neka importna tvrdka je dobila za specialno posodo naročilo v znesku pol-drugega milijona kron.

Do danes opoldne cenijo obisk na 30 tisoč.

Borzna poročila.

— Zagreb, 5. sept. (Izv.) Zaključek. Devize: Curih 15.10, 15.20, Pariz 6.22, 6.22, London 357.20, 359.—, Berlin 6.—, 6.25, Dunaj 0.10, 0.105, Praga 270.—, 270.—, Trst 3.50, 3.55, Newyork 80.—, 80.—, Budimpešta 3.90, 4.25, Valute: dolarji 75.—, 76.—.

— Curih, 5. sept. (Izv.) Predborza: Zagreb 1.45, Berlin 0.36, Budimpešta 0.225, Dunaj 0.9975, Praga 18.25, Milan 22.87, London 23.49, Pariz 43.90, Newyork 5.2625.

— Curih, 4. sept. (Preko Dunaja). Zagreb 1.375, Dunaj 0.9975, Budimpešta 0.25, Berlin 0.24, Praga 17.501, Milan 23.05, Pariz 41.199, London 23.546, Newyork 5.2626.

— Milan, 4. sept. Zagreb 6.25, Berlin 1.5, Praga 75.75, Pariz 17.—, London 102.50, Newyork 22.85, Curih 434.—

Solstvo.

Na državni trgovski akademiji v Ljubljani se vrši vpisovanje v I., II. in III. letnik od 11. do 14. septembra. Vpisovanje slušateljev za abiturientski tečaj pa do 2. oktobra. Ravnateljstvo in učni prostori se nahajajo v II. nadstropju srednje tehniške šole, Aškerčeva ulica. — Ravnateljstvo.

Pričetek šolskega leta 1922/23 na javnih mestnih osnovnih šolah ljubljanskih. Na javnih mestnih osnovnih šolah v Ljubljani prične se novo šolsko leto 1922/23. V četrtek dne 14. septembra 1922 s skupno sv. mašo in v petek dne 15. septembra 1922 z rednim šolskim poukom. Vpisalo se bo v sredo dne 13. septembra 1922 od 8. do 12. dopoldne in od 2. do 5. popoldne in sicer: Za I. mestno deško osnovno šolo v šolskem poslopiju v Komenskega ulici št. 19. Za II. mestno deško osnovno šolo v šolskem poslopiju na Čojzovi cesti št. 5. Za III. in V. mestno deško osnovno šolo v šolskem poslopiju na Erjavčevi cesti št. 21. Za IV. mestno deško osnovno šolo v šolskem poslopiju Na prulah št. 13. Za VI. mestno deško in za IV. mestno dekliško osnovno šolo v šolskem poslopiju na Gasilski cesti št. 242. Za I. mestno dekliško osnovno šolo v šolskem poslopiju na Sv. Jakoba trgu št. 11. Za III. mestno dekliško osnovno šolo in za mestno manjšinsko šolo v šolskem poslopiju na Erjavčevi cesti št. 19. Za mestno barjansko šolo v šolskem poslopiju na Izjanski cesti št. 40. Za mestno pomožno šolo v šolskem poslopiju na Čojzovi cesti št. 5 (le od dveh do petih popoldne). Otroci, ki ne stanejo v Ljubljani, se načelno odklanjajo, po čemur se je vodstvom točno ravnati. Vse podrobnosti pojasnjuje šolska vodstva pri vpisovanju.

Na državni dvorazredni trgovski šoli v Ljubljani se prične šolsko leto 1922/23 v četrtek dne 14. septembra s sv. mašo ob 8. uri v cerkvi sv. Jožefa. Po službi božji se zbere učenci in učence v svojih razredih. Vpisovanje je za oba letnika deškega in dekliškega oddelka zaključeno. Sprejemni izpiti za prvi letnik in ponavljalni izpiti se vrše 12. in 13. septembra od 8. ure. Vse podrobnosti so razvidne na razglasni deski.

Dekliška in meščanska šola v Trzinu zapisuje učence v I., II., III. in IV., to je nastavni razred v sredo dne 13. septembra 1922 od 8. do 12. ure dopoldne. Nanovo vstopajoči prinese s seboj spričevalo V. razreda ali dokončanega V. šolskega leta na manjrazrednih osnovnih šolah, krstni list ter potrdilo o cepljenju koz. Redni pouk se prične v petek dne 15. septembra t. l. ob 8. s službo božjo. Dečki in dekliški IV. nastavni razred pa prične pouk izjemoma z dovoljenjem višjega šolskega sveta v ponedeljek dne 2. oktobra t. l. Učenci, ki so se prijavili za vsprejem v III., odnosno IV. nastavni razred iz VII. odnosno VIII. razreda osnovne šole, polagajo izpite v sredo 13. septembra popoldne in četrtek 14. t. m. dopoldne. — Ravnateljstvo.

Državna gimnazija v Mariboru. Začetek šolskega leta. I.) Sprejemni izpiti za I. razred dne 11. septembra od 10. dalje; vpisovanje za te izpite se vrši do te ure s

predložitvijo zadnjega šolskega izpričevala in rojstnega lista. 2.) Ponavljalni izpiti dne 11. t. m. od pol 9. dalje; vsi izpizniki se morajo javiti ob tej uri. 3.) Vpisovanje dijakov od 2. do 8. razreda je dne 12. t. l. 4.) Otvoritev božja služba je dne 14. t. m. ob 9. 5.) Redni pouk se prične dne 15. t. m. ob 8. Podrobnosti so razvidne iz oglasa v gimnazijskem poslopiju.

Kmetijska šola na Grmu pri Novem mestu razpisuje svoj novi tečaj, ki se prične s pričetkom novembra t. l. Šola ima zemski in letni oddelki. Zimski oddelki so namenjeni zlasti kmetijskim sinovom iz vinorodnih krajev, letni onim iz vinorodnih krajev. Na šoli, ki je ena najstarejših kmetijskih šol v naši državi, so vse panoge kmetijstva zastopane v obsežnem šolskem gospodarstvu. Ako dovrši učenec celoletni in za njim pa drugi zimski tečaj, si pridobi v vseh panogah kmetijstva temeljito znanje. Zato priporočamo vstop v to šolo kar najbolje. Prošnje je vlagati do 30. septembra t. l. pri ravnateljstvu. Pogost za sprejem so razvidni iz razpisa v našem listu in v 15. številki letošnjega »Kmetovalca«.

Sprejem mladeničev v strojno šolo vojne mornarice za vojno zrakoplovstvo v Djenoviču (Boka Kotarska). Po naredbi ministrstva vojne in mornarice z dne 16. marca 1922 št. 5515 se sprejme meseca septembra 1922 20 mladeničev v strojno šolo vojne mornarice za vojno zrakoplovstvo v Djenoviču (Boka Kotarska) kot učence, ki bodo po končani šestmesečni šoli kot tehnično osebje dodeljeni vojni aviatiki. Več je razvidno iz razpisa na mestnem magistratu in na Mestnem domu.

Prva praktična šola francoskega jezika se odprla 15. septembra t. l. pod vodstvom M. S. Lapčevića, bivšega rednega slušatelja pariske pravne fakultete. Očividne koristi tega zavoda so: Najnovejša metoda, s katero se ogiblje klasični rutini, ki se še sedaj praktikuje sigurno po vseh današnjih šolskih institutih. Dale možnost vsakomur, ne oziraje se na starost, da v enem letu govori dobro in pravilno francoski. Cilj šole je, da s praktično metodo v najkrajšem času nauči vsakega govoriti pravilno francoski. Vpisuje se dnevno od 17. do 19. ure. v salonu hotela »Lloyd« na Sv. Petra cesti 7 v Ljubljani.

Društvene vesti.

Šola »Splošnega ženskega društva« je v sredo 6. t. m. ob 5. popoldne.

Podružnica Jugoslovanske Matice na Dobrovi pri Ljubljani priredi na zadnjo nedeljo širnih maš, to je dne 10. t. m. vrtno veselico pri Mežnarju. Vse okoliške podružnice, kakor tudi ljubljaničani, pohitite to nedeljo na lepo Dobrovo, kjer se bode po dragi volji pozabavali.

Klub naprednih slovenskih akademikov v Celju proslavlja v četrtek dne 7. t. m. 15letnico svojega obstoja. Ob 10. dopoldne se vrši v restavracijskih prostorih celjskega Narodnega doma slavnostno zborovanje, zvečer ob 20. pa prične velika ljudska slavnost v vseh zgornjih prostorih Narodnega doma. Vabljeni so vsi gg. starejšine, akademiki in prijatelji kluba.

Sokolstvo.

Ženski prednjački zbor Sokola I. naznanja, da se bo od 15. septembra dalje vršila telovadba vseh ženskih oddelkov vsak tork in četrtek ob sledečih urah v sledečih telovadnicah: V telovadnici druge državne gimnazije. Poljanska cesta članice od pol 8 do tričetrt na 9. uro zvečer. (Prednjački zbor ob nedeljah od 9. do 10. ure jutraj). Ženski naraščaj: od četrta na 7 do četrta na 8 uro zvečer. V telovadnici na Ledini (Komenskega ulica) Deklice od 6—10 leta od četrta na 6 do četrta na 7 uro od 10—14 leta od četrta na 7 do 7 ure zvečer. Od 15. septembra se vrši telovadba vseh navedenih oddelkov ob istem času in istih dneh na letnem telovadišču trga Tabor. Ker pričemo z rednim delom in novimi vajami, vabimo vse sestre, da se točno in redno udeležujejo vežbe. — Ženski pred. zbor Sokola I.

»Sokol« v Domžalah priredi v nedeljo dne 10. septembra 1922 ob pol 4 uri popoldne javno telovadbo na telovadišču za Sokolskim domom s sodelovanjem domačalske godbe. Po telovadbi velika vrtna veselica na vrtu br. A. Skoka na »Novi pošti« v Domžalah z raznovrstnim vspešnim Prijatelji Sokolstva vabljeni! Zdravo!

»Sokol« v Polju priredi dne 8. sept. t. l. javno telovadbo ženskega oddelka pri Kuharju na Vevčah. Začetek ob 3. uri. Po telovadbi vrtna veselica z godbo in plesom. Čisti dobicek je namenjen zgradbi Sokolskega doma. Prijatelji Sokolstva pridite! V slučaju slabega vremena se vrši prireditve nasledno nedeljo. Zdravo!

Izpred sodišča.

Kaznovana nemorska predrznost. V soboto se je vršila pred okrajnim sodiščem v Konjicah politično zanimiva razprava, ki je pokazala na konkretnem vzgledu, kako predrznost so zopet postali renegati v naših štajerskih mestih in trgih. Dne 9. julija se je udeležil tudi mariborski Sokol zlet v Konjicah. Pri tej priliki so konjiški renegati, med njimi posebno osebo tovarne znanega renegata Lauriča, insultrirali posamič člane Sokola. Ker so bili vinjeni, se napadeni niso hoteli izpostaviti, da ne pride do javnih rabuk, ki bi se v nasprotnih taborih zlorabljale. Tako se je ignoriralo posame in zahrbitno padle žaljivke: Windische itd. Vsi ti zahrbitni napadi bi bili ostali brez nadaljnega v spominu, da ni eden predrznežev šel še dalje. Ko se je mariborski Sokol zbral na odhod, je ta predrznež začel žvižgati. Ko ga je eden slučajno bližje stoječih vprašal, zakaj izžvižga, mu je zabrusil nesramno pslovko, ki je tu ne moremo ponavljati. Na zavrnitev Sokola (g. Oseta), da se kulturni ljudje, h katerim se prištevajo Nemci, ne poslužujejo takih izrazov, in na vprašanje, če ne zna slovensko, je renegat zavrnil na glas vpijoč: »Ihr Cichen habts hier nichts zu suchen, wir sind hier auf unseren Boden, ich verstehe nichts windisch.« Pri tem so dobili drugi korajžo in da se g. Oset izogne eventualnim kravalom, je le ugotovil identiteto predrz-

neža. Ko so Sokoli odhajali, je isti nemčur vplil za njimi in je ne oziraje se na navzočo Sokolce zopet izustil nesramno pslovko, ki je ne moremo obnoviti. Ker se društvo kot tako ni hotelo spuščati v tožbe, je to izvršil g. Oset sam. Tekom preiskave so se pričele boje se konjiških renegatov, umikale; vztrajal je le mladi dečko, ki je slišal zadnje pslove in dobro pozna renegata. Ta je potrdil v polnem obsegu navedbe v obtožbi. Obtoženec Leopold Hasenbichler, uradnik v tovarni Lavrič je po večini priznal svoje dejanje, izgovarjal se je le na razburjenje (ki se je naknadno raztolmačilo iz dejstva, da konjiški renegati nekaznovano prepevajo »Die Wacht am Rein, Heil dir im Stegerkranz, da jih je seveda moralo jeziti, ko so videli v Konjicah tudi Sokole od drugod). Hasenbichler je bil obsojen na osem dni zapora z dvema postoma. Ako bi bilo tožilo društvo oficijelno, bi bila kazensko ostrejša.

Darila.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani je prejela meseca avgusta t. l. sledeče prispevke in sicer:

I. Podružnice: Sevnica 400 D; Murska Sobota 250 D; Petrovč 198 D; Krško m. 100 D; Krško ž. 207.75 D; Ribnica na Pohorju 9 D; Kranj ž. 622.50 D; Novo mesto ž. 850 D; Soštanj 109 D; Hrastnik m. 132.25 D; Ljubljana: Šentpeterska ženska 48 D, Šentpeterska m. 100 D; I. mestna ž. 9.50 D. Skupaj 3266 D.

II. Iz nabiralnikov: Podružnica Petrovč 9 D; V. Vovčina, Ljubljana, I. s. Jebračin 16.25 D, pri Sodku 3.50 D, Lozar 1.95 D, Zalaznik 1.45 D, pri Amerikancu —15 D, Batelj 5.25 D, Rupar 2.69 D, Mrak 4.25 D, Tenente 2.95 D, Kavčič —15 D, trafika Pihler —55 D, Beli volk —25 D, Prešeren 6.20 D, Sokol 3.85 D, Johannesbirt 1.05 D, Zupančič 4.10 D, Stritar 9.35 D, Menciger 2.64 D, Sever 1.50 D, Dolenc —73 D, Dobrič 10 D, Schwentner 12.95 D, Štefan 2.55 D, Pleško 6.41 D, Mikuz 8.75 D, Južni kolo-dvor 4.35 D, Goriška klet 3.01 D, Ravtar 2 D, Evropa —85 D, Vidmar —75 D, skupaj 120.43 D; poštini urad glavni kolodvor Ljubljana 3.95 D, restavracija glavni kolodvor Ljubljana 38 D, podružnica Ribnica na Pohorju 16 D, skupaj 187.38 D.

III. Obrambni sklad: —. IV. Razni prispevki: Nelmenovan, Ljubljana, 23.75 D, volilo K. Savnika, Kranj, 500 dinarjev, B. Poniž, Ajdovščina, 25 D, čitalnica Konjice 100 D, Vasilji Ordič, Sarajevo, 20 D, M. Roš, Hrastnik, 2.75 D, narodna učiteljica gđ. C. M., Ljubljana, 10 D, skupaj 681.50 D. — Skupna vsota dohodkov 4134 D 88 par.

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLEMŠER.

Odgovorni urednik:
Valentin Kopitar.

Poslano.*

Na včerajšnje poslano, da bo informirana javnost, mi je odgovoriti naslednje:

1. G. I. Vičiču se bo nudila prilika, sodnijsko se zagovarjati na včerajšnje poslano v »Slov. Narodu«.

2. Omenjeni je n. pr. pozabil, kdo ga je podprl z denarjem takrat, ko je potoval v Zagreb. Izjavljam, da nisem naredila na njegovo ime niti vinaria dolga in bi ga tudi ne mogla, ker on sam ničesar nimam.

3. Za vsa nečuvana »maščovanja« dobim zadoščenje sodnim potom.

Cirila Oman.

* Za vsebino tega spisa je uredništvo odgovorno, kolikor določa zakon.

Izjava.*

V številki 61. »Cillier Ztg.« se je priobčil članek »Geschichte einer Sequestration«, v katerem me moj solastnik na graščini Mokrice Niko baron Gagern sramotilno napada. Ta članek bo imel sodne posledice, iz katerih bo jasno, da sta bila Niko in Hans Gagern leta 1914 popolnoma brez sredstev, da imata danes polovico graščine Mokrice, torej premoženje, in da se imata to samo meni zahvaliti, ker sem jima takrat, od barona Gagern glede njunega finančnega položaja prevaran posodil 55.000 K, kar je bilo takrat precejšnja svota, in sta s to svoto kupila svojo polovico graščine Mokrice, da mi pa to svoto danes nočeta vrniti. Dokazalo se bo, da se je baronoma Gagern na letni način posrečilo doseči, da sem z njima sklenil za nju jako ugodno zakupno pogodbo na 10 let, da sta pa barona Gagern kmalu potem, ko se je graščina skupno kupila in jima dala v zakup, pričela z brezobzirnimi sovražnostmi, ki trajajo še danes in po mojem prepričanju samo v namenu, da bi jima odstopili tudi svojo polovico graščine. Dokazalo se bo, da nista gg. Gagern takoj s početka držala zakupne pogodbe v nobeni točki in da sta izrabljala tu protipogodbent položaj, da sta se na največjo škodo graščine obogatila ter me s tem postopanjem gospodarsko in moralno hudo oškodovale. Dognalo se bo tudi, da so vse trditve g. Nikola barona Gagern v navedenem članku »Cillier Zeitung« popolnoma neutemeljene in da zasledujejo neplemenite namene in sicer očividno, da bi premočila višje oblasti agrarne reforme in z njih pomočjo potom državnega nadzornika na Mokricah dosegala še nadaljne neupravičene koristi na moje stroške.

Mokrice, dne 4. septembra 1922

Aleksander conte Economo.

* Za ta spis uredništvo ne odgovarja.

Posetnikom velesejma priporočamo naslednje tvrdke:

Fran Lukič konfekcija za dame in gospode, Pred školijo 19.	Restavracija „pri Roži“ Ljubljana, Židovska ul. 6.	Kavarna „Evropa“ Ljubljana, Dunajska-Gospodstvska c.	Restavracija „pri Lozariju“ Ljubljana, Sv. Jakoba trg 15.	Uro, zlatnina, srebrnina Ed. Škopek Mestni trg 8.	<i>K. Jurman</i> optik - optikar Selenburgova ul.
M. Tičar papirna trgovina, Ljubljana, Selenburgova ulica 1.	Snoj & Modic Ljubljana, Prešernova ul. priporočajo svoje modne trgovine.	Restavracija „pri Levu“ Ljubljana, Gospodstvska cesta 16.	Gostilna Zupan Ljubljana, Krakovski nasip 18.	Hotel Strukelj na oglin Kolodvorske in Balmazdanske ulice, Ljubljana	Marija Rogelj manufakturna trgovina Sv. Petra cesta 38.
Josip Adamič vrvarna, Domžale, podružnica Kamnik.	Modna trgovina Ig. Žargi - Po nizki ceni! -	Gostilna „pri Korinu“ Ljubljana, Celovška c. 66.	Gostilna Mrak Ljubljana, Rimska cesta 4.	Eligij Eber krznar, izdel. čopce, Ljubljana, Kongresni trg 7	Rudolf Juvan nožar, Ljubljana, Prešernova ul.
Tomaž Mencinger delikatessna trgovina in vinarja Sv. Petra cesta 35.	Josip Vesel modna trgovina, Ljubljana, Prešernova 20.	Gostilna Bučar Ljubljana, Poljanska c. 19.	Kolodvorska restavracija, Ljubljana	L. Pevalek trgovina, Ljubljana, Židovska ul.	A. Sušnik trgovina z železnino, Ljubljana, Zaloška cesta
Priporočamo „KOLINSKO CIKORJO“	Modna trgovina T. Eger Ljubljana, Sv. Petra c. 2.	„Narodna kavarna“ Ljubljana, Dvorski trg	Restavracija Lloyd, Ljubljana, Sv. Petra cesta 7.	Iva Siler modni salon, Ljubljana, Kongresni trg 6	Čevlji - obuše na veliko Aleksander Oblat Sv. Petra cesta 18 in 28
LASTNI IZDELEK! F. in I. Goričar, Ljubljana, Sv. Petra cesta 29. priporočajo veliko zalogo volnenih jopic, različnih damskih bluz, predpasnikov, perila za gospode in dame po konkurenčnih cenah. LASTNI IZDELEK!					
Zletne razglednice I. Jug. Sokolskega zleta v Ljubljani se dobe v celih serijah (serija 80 kom.) in tudi posamezne pri fotografu HUGON HIBSER, Ljubljana, Valvazorjev trg 7. Cena za komad 2 Dinara. Trgovci popust. 6976	A. Feldstein galanterijska knjigovoznica Ljubljana, Vidovdanska cesta 12 (prej. Radečnega ceste).	Voletrgovina z vinom Barbič & Radonič Ljubljana, Sp. Šiška.	Položimo dar slepim na oltar! Podporno društvo slepih v Ljubljani, Wolfova ul. 12.	Uglasovalec klavirjev in harmonijev G. F. Jurásek Ljubljana, Wolfova ulica 12.	Kavarna Central Sv. Petra nabrežje ob Zmajskem mostu.

V najem iščem

posušeno ali trgovski lokal. Do-
stoj J. S., Rožna dolina št. 163, pošta
Vič. 7211

**Ceno se proda
nov moški kožuh.**

Naslov pri upravi Slov. Naroda. 7197

Učenec

za staršarsko obrt, poštenih staršev, se
sprejme. A. Fuchs, zlatar, Sečembur-
ova ulica 6. 7206

**Dva dijaka
in dve dijakinji**

ličeta 2 slovenski primorski pošteni dru-
žini na hrano in stanovanje. Naslov pove
uprava Slov. Naroda. 7198

Parcelo

600-700 m² kupim v bližini plinove
napeljave v Ljubljani. Ponudbe pod
Samostojno 7207* na upravo Sloven.
Naroda. 7207

**Preizkušen
obratovodja**

za elektrotehnično oddeljenje se v to-
varno cementa židani most takoj
sprejme. Ozira se samo na prvostopne
moči z dolgoletnimi spretnostmi, z drž.
izkušnjami, trezne in zanesljive, v elektro-
tehnični stroki povsem izveščane. Pis-
mene ponudbe z navedbo mesečne
plače je poslati gornji tvornici. Stano-
vanje, gorivo, razsvetljava je prosta.
7180

Odličan posao

za svakoga, naročito banke i industri-
jska preduzeća; prodaje se plac, gradi-
šče, 30.000 m², ceo ili delovi do same
železniške stanice u Skoplju, odličan
za magacine ili fabrike; zatim poljsko
imanje nedaleko od veće varoš veliko
do 200 hektara. Za ovo i druge kupov-
ine zemljišta i kuća i sve trgovačko
industrijske poslove, obratiti se: Gene-
ralnoj Agenciji „Globus“ Skoplje.
7179

Katera gđ. učiteljica?

bi zamenjala svoje mesto v večjem kraju
z učiteljskim mestom v trgu. Ponudbe
pod „Učiteljica 7230“ na upravo Slov.
Naroda. 7230

Bančni uradnik

poročen, brez otrok, išče meblirano sobo
v mestu z event. souporabo kuhinje. —
Ima lastno posteljno perilo in vso ku-
hinjsko posodo. Ponudbe pod „Banke
7231“ na upravo Slov. Naroda. 7231

Hiša z vrtom

enonadstropna, na prometnem kraju, v
bližini Ljubljane, se ceno proda. Na-
slov pove uprava Slov. Naroda. 7232

Doktor iuris

uradnik, želi postransko delo. Popol-
noma verziran v vsaki korespondenci,
stenoigrafiji itd. Ponudbe pod „Doktor
iuris 7208“ na upravo Slov. Nar. 7208

Službe išče

absolventinja trg. šole. Zmožna je slo-
venske, nemške in deloma arške in
angleške korespondence. Ponudbe pod
„Is dobre hiše 7192“ na upravo Slov.
Naroda. 7192

KORRESPONDENTINJA

s popolnim znanjem nemške in slo-
venske stenoigrafije, stroještva,
knjižgovodstva, večja nemškega, sloven-
skega, francoskega, laškega in srbo-
hrvatskega jezika in cirilice, z večletno
praktiko išče primerenega mesta. Ponud-
be pod „Inteligentna 7228“ na upravo
Slov. Naroda. 7228

Potnik

dobro aveden v Slavoniji, Sremu, Bosni,
in Srbiji išče mesta potnika za drobnou
galanterijsko, norimberško ter pleteno
blago. — Ponudbe pod „Roba 7229“ na
upravo Slov. Naroda. 7229

Lepi**hrastovi hlodi**

na prodaj.

Ponudbe na upravn. Sloven. Naroda pod
Prodaja 7186.

Proda se

približno 70 kvadr. metrov parketnih
deske, dobro ohranjenih. Naslov pove
uprava Slov. Naroda.

Proda se

nekaj male rabljenega pohištva, obsto-
ječega iz 2 kompletih postelj, v soke
omara, 2 miz, 3 stoli, stolaže, 2 kov-
čgov. Polze se v Novej Vodni št.
15, podstrešje kav. Oričar. 7202

**Journal
šivalni stroj**

se po ceni proda. Naslov pove uprava
Slov. Naroda. 7196

Gospodična

se sprejme kot prodajalka v trgovino.
Poleg trgovske izobrazbe se zahteva ne-
koliko knjižgovodstva in korespondence.
Predstaviti se je od 2-4 v Hilarijevi
ulici 7/1. levo. Ozira se samo na vestno
in zanesljivo srednjestaro moč. 7203

Jščem

pošteno in pridno dekle za opravljanje
vseh domačih del. Ob prostem času bi
se lahko priučila šivanju. Ivtotam se
sprejme učenka. Frano Miklič, Sta-
ri trg 1/III. 7212

**Na stanovanje
in hrano**

sprejem deklico nižjih šol. Naslov
pove uprava Slov. Naroda. 7209

**Na stanovanje
in hrano**

se sprejmeta dva gospoda. Naslov pove
uprava Slov. Naroda. 7210

Snažno meblir. soba

za dva finejša gospoda, ki reflektirata
na dobro hrano, se s 15. sept. odda
Vprašati je: Poljanska cesta 13, II. nadst.
levo. 7193

Soba

najraje s hrano za trgovca in sina, ka-
teri obiskuje tuk. Šole, se išče. Po-
nudbe na Drago Beseljak, Ljubljana,
Sodna ul. 5. 7218

Kabinet

za visokobolez pred izpiti se išče s 1.
ali 13. oktobrom. Ponudbe pod „Sol-
den 7194“ na upr. Slov. Naroda. 7194

2000 K nagrade

der mi predašbi lokal ali prazno sobo.
Ponudbe pod „K 2000 7195“ na upr.
Slov. Naroda. 7195

Dva dijaka

se sprejmeta na stanovanje in hrano.
pri ugodni družini, kjer se nahajata
tudi dva sinova tre pralca. Postelje
morajo imeti sami. lača po dogovor.
Naslov pove uprava Slov. Naroda. 7225

Dijak (inja)

se sprejme na stanovanje in hrano. Več
se polze v posredovalni tu, v Ozki
ulici 7223

Zamenja se stanovanje

2 sob in kuhinje v Mariboru z enakim
v Ljubljani. Naslov pove uprava Slov.
Naroda. 7226

2000 K nagrade

dobl. klor preskrbi stanovanje s kuh-
injo in sobo eno ali pa dvema. Ponud-
be pod „Hitro 7221“ na upravo Slov.
Naroda. 7221

**Eno ali dve
prazni sobi**

išče ves dan odsoten miren zakonski
par brez otrok. Najemina rostranska
stvar. Ponudbe pod šifro „Miren par
7216“ na upravo Slov. Naroda. 7216

Gospodična

išče sobo s posebnim vzhodom in elek-
trično razsvetljavo. Plača 1000 K me-
sečno. Pismene ponudbe pod „Periferi-
ja 7219“ na upravo Slov. Naroda. 7219

Odda se

meblirana soba z dvema poste-
ljama in hrano. Naslov pove upr. Slov.
Naroda. 7204

Dijak

ne žar 14 let, se sprejme na hrano in
stanovanje k bolji družini. — Naslov
pove uprava Slov. Na oda. 7165

Išče se lokal

v mestu ali na deželi, opremljen ali
prazen za takoj ali tudi pozneje. Pre-
vzam se tudi mašila zal ga. Ponudbe
pod šifro „Za-orje 7164“ na upravo
Slovenskega Naroda. 7164

Išče se vaši

LOKAL

primeren za čevljar ko delavnico. —
Naslov pove upravn. Slov. Nar. 7152

Trstje

(Stukature za stro-
pe izdelujem z naj
modernimi stroji in-
iz najboljšega materiala ter dobavljam
v vsaki množini po najnižji ceni.

Jos. R. Puh,
Ljubljana, Gradaška ulica 22
TELEFON ST. 513. 5965

Prodajalka

katera bi bila tudi zmožna korespon-
dence v srbohrvaškem in nemškem je-
ziku, se sprejme takoj v manufakturno
trgovino. Vsa oskrba v hiši. Plača po
dogovoru. Naslov pove uprava Sloven.
Naroda. 7106

Išče se

stružarski pomočnik za lesne
izdelke pod ugodnimi pogoji s prostim
stanovanjem in hrano.
Kupi se stroj za izdelovanje sa-
semo cementne opeke. Ponudbe
pod „P. S.“ na anončno in reklamno
družbo Aloma Company, Ljubljana. 7126

Kolo

„dirkač“ skoraj novo, radi odpotovanja
na prodaj. Naslov v upravi Slov. Nar.
7145

Nemoblovan a

še išče za takoj ali pozneje. — Naslov
Z. GORJANC, Mertni trg 3. 7169

Iščem sobo

za tehnika, če mogoče tudi hrano. Na-
slov pove uprava Slov. Naroda. 7139

Radi odpotovanja

pridem za primerno ceno motorno kolo
4 PH, 4 cil. Naslov pove uprav. Slov.
Naroda. 6972

Prodajalka

dobro izveščana, samostojna moč me-
sane stroke, želi premeniti službo. Po-
nudbe pod „H. A. 7176“ na upr. Slov.
Naroda. 7176

Krasno**vinogradsko posestvo**

pri lepem kopališču, mali gradič, 18 ora-
lov (5 oral v je vinograda la) živi in
mrtili inventar Kron 1.600.00. — Karol
Brexlik, Celje, Dolgo polje 1. 7120

Dr. Bogdan Novak

zdravnik-bakteriolog in specializist za
infekcijske bolezni ord. od 11. do 12.
dopolodne in od 1. do 4. popoldne. —
Keranikova (Nova) ulica 5, I. 7048

Kupujem

trdi in mehki rezani in tesani les.
Pismene ponudbe z navedbo dimenzij,
količine in cene, oddajna postaja, na
firmo Franjo Vehovar, tovarna po-
hištva in lesna trgovina, Celje. 6746

Prva odlikovana dalmatinska parna destilerija**V. MORPURGO**

— SPLIT —

Vtemeljena leta 1879. od Vida Morpurgo.

PRVORAZREDNE SPECIJALITETE:

Maraschino „SELECT“, Maraschino „ALBA“, Cognac „DALMATIA“, I. Medicinal-Cognac
„DALMATIA VIEUX“, CRÉMES DOUBLES.

Zraven tega vsakovrstni NAJFINEJI LIKERI.

Žganje: DROPOVICA, ŠLJIVOVICA, BOROVIKA, RUM, MASTIKA itd. Ekstrakt od ma-
raške (dalmat. višnje) za tovarne likera, prelinčea, bonbona. za slastičarne — (sve-
tovni izvoz). Ekstrakt od CHERRY-BRANDY, PUNCH-A itd.

Vetšesjem paviljon G št. 241.

Cenik na zahtev.

Zastopnik Adolf Kordin, Ljubljana, Betovnova ulica št. 9.

JUGO-AVTO

DRUŽBA Z O. Z. LJUBLJANA
TELEFON ŠTEV. 547

ZAČASNO: POLJANSKA C. 3, PO 1. X. 1922: DUNAJSKA C. 36.

TRGOVINA Z AVTOMOBILI, MOTORJI, KOLESI, PNEUMATIKO
BENCINOM, OLJEM IN SESTAV. DELI. MEH. DELAVNICA,
AVTOTAKSA, GARAŽE.

ZASTOPSTVO TVRDK:**AVTOMOBILI:**

„STEYR“
ÖSTERREICHISCHE
WAFFENFABRIKS
GESELLSCHAFT
WIEN.

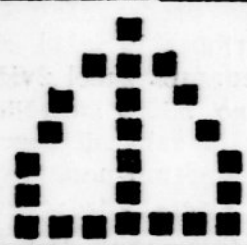
MOTOCIKLI, BIKIKLI:

B. S. A. CYCLES-LIMITED
BIRMINGHAM
/ GREAT - BRITAIN.

PNEUMATIKA:

MICHELIN & Co.
MANUFACTURE DE
CAOUTCHOUC CLER-
MONT-FERRAND
FRANCE.

.. PAVILJON NA PROSTORU NOVEGA SEJMIŠČA PP. 565. ..

**Vizitke, kuverte in pisemski
papir s firmo kakor vsako-
:: vrstne druge fiskovine ::
izvornje točno
„Narodna tiskarna“.**

Naročila sprejema tudi „Narodna knjižarnica“.

WEISSBACHER

lesnoindustrijska družba z o. z.

LJUBLJANA

Dunajska cesta šte. 66

Telefon št. 114.

I. OBRAT: PARNA ZAGA. TESARSTVO:

Izpeljava in naprava strešnih stolov za visoke stavbe
in zvonike, stropov, slepih in ladijskih tal, verand, pa-
viljonov, vrtnih ograj, kegljišč, ledenic, mostov, pilotaže.

**II. OBRAT: STROJNO NIZARSTVO. STAVBENO
NIZARSTVO:**

Okna, vrata, portali, stopnice, steklene stene.

**III. OBRAT: TOVARNA LESENIH ZALUZIJ IN ROLO-
JEV ZA OKNA po lastnem preizkušenem sistemu.****Tovarna pletenin in tkanin JOSIP KUNE IN KOMP., Ljubljana, Poljanski nasip šte. 10**

Izdeluje berlinske rute, volnene rašel-rute, fantazijske rute in šale, angleške športne šale in čepice, svilene modne šale, pletene svilnate samoveznice in naglavne rute (Cachenez).

Specialna trgovina čaja

na debelo, najfinejših mešanic v paketih
znamke „BUDDHA“
„Tea Import“, družba z o. z. Ljubljana, Sodna ul. 2.

Trgovina

v velikem industrijskem kraju Slovenije
se prodaja, event. se da v najem. Naslov
pove uprava Slov. Naroda. 7159

Proda se

dobro ohranjena železna postelja
(zložljiva). Tržaška cesta 43.

Sobico

ščeta dve sestrji za šolsko leto. Gresta
tudi kot sostanovalki. — Ponudbe pod
„Sobica 7174“ na upravo Sl. Nar. 7174

Kdor reflektira na večjo dobavo

medu

v satovju, se prosí, da pošlje naslov na
upravnishvo Slov. Naroda pod „Med 7160“
7160

Stanovanje

v RIBNICI, manjše pa zdravo, se zamenja
za enako v Ljubljani. — Ponudbe pod
„Stanovanje 7177“ na upravo Slov. Naroda. 7771

Stanovanje

v mestu ali okolici Ljubljane, obstoječe
iz ene ali več sob in kuhinje, se išče.
Ponudbe pod „Stanovanje 7157“ na
upravo Slov. Naroda. 7157

2 kontoristinj

zmožni strojepljiva in drugih pisarniških
del, iščeta službe v Ljubljani ali kje na
Hrvatskem. — Ponudbe pod „Slovenki
7146“ na upravo Slov. Naroda. 7146

Proda se

HIŠA

dvonadstropna z velikim dvoriščem z
lokali, pripravna za špecerijsko ali vin-
sko trgovino v Sp. Šiški. — Ponudbe
na upravnishvo Slovenskega Naroda pod
„Din. 700.000“, 7153.

Konkurs.

Premogokopna družba v Sloveniji išče delovodjo za
svoj premogokop. Reflektira se na popolnoma ve-
ščega, energičnega in zanesljivega absolventa rudar-
ske šole, kateri se more tudi izkazati z daljšo prakso
pri rudokopu rjavega premoga. Ponudbe z zahtovo
plače in dokazi kakor tudi nameravanim nastopom
službe na upravo Slovenskega Naroda pod naslovom
„Rudar 1822“ 7154.

Paviljon G 214, avtomobil

Austro-Daimler M. A. G. Puchwerke A. G.
Avtomobili.

Najnovejša angleška moška
damska kolesa.

Motorno oralo, motorna
poljska železnica.

Generalna reprezentanca:

LJUBLJANA, Gledališka 2.

Christofov učni zavod

v Ljubljani
edini oblastveno dovoljeni zasebni
učni zavod za stenografijo in strojepljivo
v Sloveniji s pravico izdajanja pravo-
veljavnih izprijcev, vpisuje se vsa
mesec avgust in september
vsak dan na Domobranski cesti 7. —
Šolsko leto se prične 2. oktobra 1922 ob
8. uri zjutraj in traja 10 mesecev. Vpis-
nina 5 Din., mesečna šolnina 50 Din.
Dnevni in večerni tečaj. 6602

Kontoristinja

vešča vseh pisarniških del, se sprejme
takoj. One, ki znajo francosko, imajo
prednost. Naslov pove upr. Sl. Nar. 7189

Naslovi

dobrih in zanesljivih stanovanj za di-
lake in dijakine se dobi pri g. Likar.
Poljanska c. 87, „Vila Bergman“. 7155

Za projektiranje in akvizicijo išče večje
električno podjetje mladega in spretnega

elektroinženirja

odnosno elektrotehnika. Pismene po-
nudbe ali osebni posej: Ljubljana, Du-
najska cesta 25, pri ing. A. Stebl. 6893

Stavbne parcele

v najlepši legi mesta se ceno prodajo
An. zavod Drago Beseljak, Ljubljana
Sodna ulica 5. 7057

Dražba.

Dne 9. septembra ob 10. bo prost-
voljna javna dražba v Jenkovi ulici 18
na dvorišču. Prodati se bodo vozovi,
konjska oprema, verige, železnina, polj-
sko orodje, stamozemlja, otroška po-
stelja in voziček, les, baraka itd. 7199

ADRIA TEN NAJBOLJI

DOBI SE
POVSOD

GLAVNA
ZALOGA
F. ŠIBENIK - LJUBLJANA

+ S. Besednik in drug

Ljubljana, Prešernova ulica št. 5

Trgovina in industrija zdravniškega orodja, ortopedičnih
aparatur, umetnih udov, vseh vrst bandaž, trebušnih in kil-
nih pasov, obvez, vložkov za ploščate noge, ravnodržalcev
kakor tudi vse higijenične priprave za postrežbo bolnikov,
priprave za ordinacije in operacije v bolnišnicah, sanatorijih
in drugih ostalih zavodih l. t. d. Za dame damska postrežba.
NIKLJANJE. POPRAVILA. BRUŠENJE.

PAPIR NA DEBELO! TVORNIŠKA ZALOGA!

„LIPA MILL“

konfekcijski papir, kuverte in vse vrste drugega
papirja, papir za pakovanje itd.

Cigaretalni papir:

Abadie, Club, Samum, Golub

A. LAMPRET, PAVILJON E 30

Ljubljana, Krekov trg 10.

Crkvenica

Hotel Therapija

Casino (Cercle) Prive
Sa svim atrakcijama francuske Riviere

otvoreno dnevno

Potanje upute daje Uprava Cercle des Etrangers,
Crkvenica 6030

TOVARNA-FUŽINE PRI LJUBLJANI.

METKA d. d.
Mekanična pletilnica in
tiskalnica trakov.

CENTRALA: LJUBLJANA, SV. PETRA, C. 24.
TELEFON 444.

Ali ste že okusili

„LUKUL“??

Naš prvi, edini domači juhini izvleček
(zabela), kateri preko si vsled iz-
datnosti okusa in cene vse druge izdelke.

Izdeluje: „LUKUL“, družba z o. z.
Ljubljana.

Zahtevajte v vseh trgovinah! Ne pošiljajte našega denarja v tujino!

„VESNA“ Brata Pohlin & drug,
tvarnice vlasnic, kljukic in rinčič za čevlje
ter drugih novosti,

PAVILJON E št. 50

Vsi dopisi na naslov Ljubljana I, poštni predal 126.

Manufakturna trgovina na veliko

Hedžet & Koritnik

Ljubljana, Frančiškanska ulica. 4.

Josip Kregar

oblastveno preiskušeni mestni tesarski mojster

Cesta na Kodeljevo št. 2.

LJUBLJANA

izvršuje vsa v svojo stroko spadajoča dela in sicer vodna in
nadaljna ter umetno tesarstvo. Prevzamem po danih kakor tudi
po lastnih načrtih zgradbo mojstrov, jezov, hiš, vil ter razne go-
spodarske in industrijske stavbe, stolpne strehe, kupole in cerkvena
ostrešja, balkone, verande, vrtnice ter razna vrtna arhitekton.
dela, stopnice, dekorativne stropce ter dekorativne stenske opaže.

M. Kuštrin

Tehnično in elektrotehnično
podjetje

Ljubljana,
Rimska cesta št. 2

Brzojavi: Kuštrin, Ljubljana Telefon: 585
Zaloga polgumijastih obročev trdke „Walter Mar-
tiny“ za tovarne automobile
HYDRAVLICNA STISKALNICA za montiranje istih v
centrali. Pnevmatika in avtomobilne potrebščine.
Zaloga elektrotehnične žice, tehničnih in elektro-
tehničnih predmetov vseh vrst
PODRUŽNICE: Ljubljana, Dunajska c. 20. Telef. 470,
Maribor, Jurčičeva ul. 9. Telef. 133. Beograd, Knez
Mihajlova ul. 1

FRAN RAVNIKAR

MESTNI TESARSKI MOJSTER,
LJUBLJANA, LINHARTOVA UL. 25
TELEFON 415. — POŠTNO ČEKOVNI RAČUN 11.428.

izvršuje vsa v
svojo stroko spadajoča dela
in sicer vodno in nadaljno ter
umetno tesarstvo.

Parna žaga in stroj. delavnice.

Prevzamem po danih, kakor tudi lastnih
načrtih zgradbo mostov, jezov,
hiš, vil ter razne gospodarske in industri-
jske stavbe, stolpne strehe, ku-
pole in cerkvena ostrešja, balkone, vrtnice
utice, verande ter razna druga
vrtna arhitektonična dela. Stopnice, deko-
rativne stropce ter dekorativne
stenske opaže. Za razne industrijske stav-
be opozarjam zlasti na moje pa-
tentirane nosilce za večje proste razpeti-
ne od 12 — 15 m.

RAZSTAVA V PAVILJONU ZA STAVBENO
STROKO IN LESNO INDUSTRIJO.

Manufaktura na debelo

M. HRIBERNIK, Ljubljana, Sodna ulica št. 6.

Velika zaloga in izbira.

PAVILJON „H“ št. 329.

Stroji za obdelovanje lesa. — Turbine. — Transmisije. — Armature in seselke. — Zvonovi.

Strojne tovarne in livarne d. d. LJUBLJANA

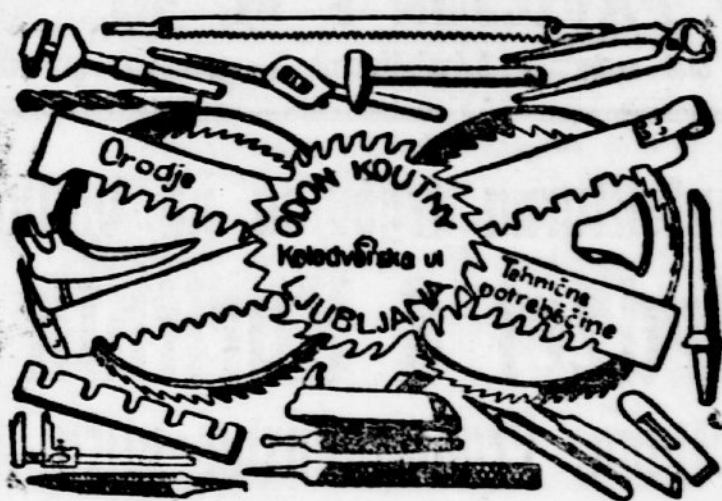
THE REX CO. Ljubljana
Gradišče št. 10
Paviljon K, prostor št. 485 Telefon št. 263

OPALOGRAPH najboljši razmno-
ževalni APARATI
UNDERWOOD najboljši amerik.
pisalni stroj

NOVOST:
Potovalni UNDERWOOD
samo 3 kg težak in pis. pohištvo

Inserirajte v „Slovenskem Narodu“.

paviljon H/345

Velesojm

Najzanimivejše

Ljubljanskega velesojmja bode brez dvoma
oddelek št. F 123—124
trgovskega paviljona in razstavišča. Vse najpraktičnejše, naj-
lepše in najboljše, kar je svetovna tehnika v stroki

Šivalnih strojev

dosedaj iznašla in preiskusila,
razstavi svetovna turška
SINGER-ŠIVALNI STROJI
Bourne & Co.

v svojih paviljonih. Na ogled postavljene najmodernejše
šivalne stroje bo gonila električna sila
kar prihrani čas in denar

To ni življensko vprašanje samo tvornic marveč velja dan-
danes prihranitev časa in denarja posebno za rodbine.

Obisk

teh paviljonov Vam bo donesl več koristi in zabave kot
vse senzacionalne kino-predstave!

LOKOMOBILFISCHER

Bratje Fischer, strojna tovarna,
Zagreb-Wien,

razstavi na „Ljubljanskem velesojmju“ sledeče
nove in garantirane popravljene lokomobile
in sloje:

Stacionarne vročoparne lokomobile Verbud:

Wolf 1916 TK3 38/57 PS.
Lanz 1921 NTC4 170/235 PS.

Stacionarne vročoparne lokomobile na visoki pritisk:

Wolf 1907 PH3 20/32 PS.
" 1906 PH4 22/36 PS.
" 1921 AHF8 70/110 PS.
" 1921 EH6 54/75 PS.
Lanz 1905 HEG 24 24/34 PS.
" 1921 GQ 26/42 PS.
" 1921 GT 38/57 PS.
" 1921 GV 60/90 PS.
" 1919 GU 48/70 PS.

Prevozne vročoparne lokomobile na visoki pritisk:

Wolf 1917 AHF 4 26/48 PS.
" 1921 AHF 7 53/90 PS.
Lanz 1904 ZK 35/62 PS.
" 1921 AU 40/65 PS.
" 1921 AV 50/83 PS.

Prevozne naftoparne lokomobile na visoki pritisk:

Lanz 1917 LOS 17/28 PS.
" 1921 AWS 65/96 PS.

Zastopnika: STEBI IN TUŠEČ, LJUBLJANA,
Realjeva cesta 4.

Priloga se
Ivan Magdič

krojaški mojster
Ljubljana, Gledališka ulica 7.

Na paviljon F. št. 152
se opazja slavno obnovo. Razstav-
ljeni so razni novi modeli, otroški vo-
zički, dvokolesa, motorji, šivalni stroji,
vaskovstati deli in pneumatika. (Cene
niske. Cenik franco. „Tribuna“, to-
varna dvokoles in otroških vozičkov
Ljubljana, Karlovska cesta 4, Zvonar-
ska ulica 1. 6959

Zaloga sodov
Franc Repič
Ljubljana, Kolesarska ulica 18.

MINIMAX
ročni gasilni aparat.

Generalno zastopstvo za Slovenijo:
Belušič, Ljubljana, Realjeva
cesta 3. 7043

Sukno

za promenade in športne obleke
v bogati izbiri
A. & E. Skaberne Ljubljana
Mestni trg 10

Seno, oves in kornuza

se dobi na vagone najbolje pri
M. DIMIĆ, Zagreb,
Jurčičeva ul. 24. 7178

Med. univ.
dr. Matija Ambrožič

Specialist za otroške zdrav-
stvo, ordinira ob delavnikih od pol 3
do pol 4. v Ljubljani, Gradišče 9, I. nad-
stropje. 7100

Tovarna slavninikov in rečnih torbic
(Izvirna slavninika šelira i torbic)

FRANC MAZOVIC,
— DOMŽALE —

izdeluje blago svoje vrste po najnižjih
cenah in ra-poštilja na vse kraje. 7171

Korunit

izdelovalni škrilj. Tovarna Karlovac
Najboljša streha, najbolj trpežna, naj-
cenejša. Pojasniča daje F. Hoševan,
Zirovnica, Gorenjsko. 6974

Oset Andrej

Maribor
Aleksandrova cesta 57, telefon 88. Ve-
letrgovina senna, slamo, drv,
koruze, oves, sadja itd. Brojavi:
OSET ANDREJ, Maribor. 6632

Parjetne desčice iz slavonske-
ga hrasta
strošno lepoto, lesni cement
dobavljam v vsaki množici na c.
L. Jugoslavanska tvornica Bakula
Jos. R. Puh, Ljubljana,
Gradiška ulica 22. Telef. 513.

Avtomobile
kolesa, motorje
pnevmatiko vseh vrst
ole - bencin
in druge potrebščine ima vedno v zalogi
F. Florjančič
Ljubljana.

SVILA

modni nakit, vse potrebščine
za šivilje in krojače

najceneje pri:
A. ŠINKOVIC nasl.
K. Šoss
Ljubljana, Mestni trg 10.

Jabolka

namiznih najboljših vrst, približno 15.00
kilogr. ter večjo množino jabolčnega
mošta ima na prodaj

dr. Alfred Windischgätzovo
graščinsko ravateljstvo Rogatec (Spod.
Štajersko). 7187

Industrijalci.

Hidrocentrala d. d. „Zeleni Vir“ v Skradu na
željezničkoj pruzi Zagreb—Sušak

imade raspoloživih 500 HP

koje želi dati industrijama u zakup. Radničko pitanje povoljno
zemljišta za industriju nalaze se u samome mjestu. Sve
pobljže upute kod uprave d. d. „Zeleni Vir“ v Skradu.

Modni salon Marija Götzl, Ljubljana,
Židovska ulica št. 8 in 7.

Damski klobuki vseh vrst.
— Modeli zadnje novosti. —
— Največja izbira. —

MENJALNICA

Slovenske eskomptne banke, Ljubljana

Telefon št. 3

nasproti glavnega kolodvora.

Telefon št. 3.

kupuje in prodaja devize in valute po najugodnejših dnevnih cenah.
Ima poseben borzni oddelek. Prevzema vse bančne posle.